

Дневник

(стенографски)

на

XIX^{то} обикновено Народно събрание

Втора редовна сесия

42 заседание, събота, 4 февруарий 1922 г.

(Открито от председателя Н. Атанасов в 4 ч. след пладне)

Председател: (Звъни) Моля г. секретаря да провери присъстващите г. г. народни представители.

Заместник-секретар Ю. Вълков (з): (Прочита списъка. От заседанието сж отсъствували следните народни представители: Ариф Агушев, Димитър Анастасов, Иван Ангелов, Александър Атанасов, Стефан Бакърджиев, Юсуф Бергански, Димитър Благоев, Александър Ботев, Тодор Булев, Атанас Буров, Асен Валцаров, Власи Власковски, Никола Габровски, Иван Ганев, Йордан Ганчев, д-р Александър Гиригинов, Иван Гешов, Никола Гешов, Мехмедали Исмаилов Гюзелев, Георги Дамянов, д-р Йордан Данчев, Никола Дейков, д-р Петър Джидров, Минчо Диланов, Георги Димитров, Иван Димитров, Петър Димов, Васил Димчев, Христо Кабаджиев, Костадин Караджов, Иван Ковачев, Костадин Ковачев, Васил Коларов, Георги Колев, Радослав Крайчев, Стефан Лафчиев, Александър Людсков, д-р Никола Максимов, д-р Ганчо Марков, Еню Марковски, Цоню Матов, д-р Кънчо Миланов, Георги Минев, Никола Мушанов, Георги Недков, Лачо Неделков, Михаил Неков, Стефан Обрейков, Станко Панайотов, Христо Пенчев, Горан Пелков, Георги Попов, Димитър Попов, Гани Радев, Стоян Радев, Никола Савчев, д-р Марко Сапарев, Трифон Сарашиев, Иван Симеонов, Алексн Сираков, Митко Соколов, Борис х. Сотиров, Митко Стаев, Атанас Стойчев, Петко Стоянов, Теодор Теодоров, Стефан Тодоров, Христо Тодоров, Видимир Ц. Томов, Георги Точев, д-р Йосиф Фаленхехт, Петър Филев, Хюсни Хасанов, Димитър Христов, Стойчо Христов, Методи Храпов, Иван Цанков, Коста Цицоранов, Станко Цвjestов, Александър Чапраников, Крум Чапраников, Ахмед Зихни х. Юмеров, Георги Юрданов, Георги Юртов и Ангел Янев)

Председателя: От 216 души народни представители присъствуват 92. Има кворум. Обявявам заседанието за открито.

Председателството е разрешило отпущк на следните г. г. народни представители:

На г. д-р Александър Гиригинов — 3 дни;
На г. Лазар Богданов — 5 дни;
На г. д-р Никола Максимов — 1 ден;
На г. Стефан Димитров — 1 ден;

На г. Васил Димчев — 3 дни;
На г. Кънчо Чамов — 1 ден;
На г. Цоню Матов — 3 дни;
На г. Георги Дамянов — 5 дни;
На г. Иван Ганев — 1 ден;
На г. Тодор Караваневски — 6 дни;
На г. Коста Цицоранов — 1 ден;
На г. Михаил Неков — 6 дни;
На г. Лачо Илев Неделков — 6 дни;
На г. Александър Атанасов — 5 дни;
На г. Асен Валцаров — 1 ден;
На г. Радослав Крайчев — 5 дни;
На г. д-р Марко Сапарев — 5 дни;

Народния представител г. Петър Димов иска да му разрешим по болест 20 дена отпущк, като прилага нужното медицинско свидетелство. Понеже се е ползувал сж 16 дни отпущк, ще литам народното представителство. Моля, онези г. г. народни представители, които сж съгласни да се разреши на народния представител г. Петър Димов искания отпущк, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието разрешава.

Народния представител г. Иван Пандов моли да му се извинят отсъствието от 28 м. м. до 3 т. м. Бюрото му ги извинява.

Съобщавам на г. г. народните представители, че от Министерството на финансите, отделение за държавните привилегии и за акцизите, е постъпило предложение за одобрение на указ № 20 от 22 декември 1921 г. по изменение тарифата на бандеролите за тютюневите изделия и продажната цена на последните, а така сжщо по установяване нови типове тютюневи изделия.

Сжщо така е постъпило писане от народния представител г. Михаил Донсузов до г. министра на лжтищата и съобщенията, в което, като се пояснява от запитвача народен представител лошото състояние на лжтищата в Бургазкия окръг, пита г. министра на лжтищата и съобщенията, какви мерки мисли да вземе, за да се уредят съобщенията и да се поправят досегашните лжтища и пр. Тава питане в прелис ще се изпрати на г. министра на лжтищата и съобщенията, за отговор.

Сжщо така е постъпило до г. министър-председателя и министър на външните работи интерпелация от социал-

демократическата парламентарна група, в която като се говори за предстоящата международна конференция в Гениа между другото се казва: (Чете) „Следователно и в тая област народното представителство има правата, а правителството има високото задължение да внесе светлина за задачите, с които ще бъдат натоварени нашите представители в тази конференция. Това осветление е толкова повече належащо, че правителството и министър-председателя отдавна са обещали на Народното събрание един отчет и една декларация по външните въпроси на България, нещо което и досега не е изпълнено. Затова ще молим правителството в лицето на министър-председателя и министър на външните работи да яви на народното представителство своите позиции по стопанската, финансовата и международната политика на България и по директивите, с които то смета да натовари нашата делегация за Генуезката конференция.

За социалдемократическата парламентарна фракция, софийския народен представител: Я. Сакъзов“.

Препис от тази интерпелация ще се изпрати на г. министър-председателя и министър на външните работи и ще се постави на разглеждане.

Има думата народния представител г. Спас Дупаринов.

С. Дупаринов (з): Г. г. народни представители! Преди да пристигам към дневния ред, аз сметам, че ще изпълня един свой дълг към всички ви, ако напомня следното. В този момент, когато Министерството на финансите прави усилен апел към българския народ да подпише облигации за народен заем, мене ми се струва, че дължност е, преди всичко на народното представителство, което вотира този закон, да вземе едно решение за себе си, да се притече и то на помощ с толкова, колкото му е възможно, и да запише облигации от народния заем. Поневже срока на подписката вече е към своя край, аз сметам, че не ще бъде зле, ако направя едно предложение в Народното събрание да вземем решение да запишем за себе си най-малко по 10 облигации от народния заем.

И. Гетов (з): Ние сме записали и повече.

С. Дупаринов (з): Най-малко поне по толкова.
Вън от това сметам да обърна вниманието на г. министъра на финансите, какви мерки смета той да вземе спремо ония хора, които водят една ожесточена агитация срещу подписката за народния заем, защото се намират и такива хора, когато правителството прави усилие в това направление . . .

Председателя: Г. Дупаринов! По последния въпрос вие имате право да отправите питане към министъра на финансите.

С. Дупаринов (з): Добре, този въпрос може да се остави. — Сега правя предложение в този смисъл: всеки от г. г. народните представители, който не е записал, да запише най-малко по 10 облигации.

Председателя: Има думата г. министъра на финансите.

Министър М. Турлаков: Г. г. народни представители! Нема какво да се критикува едно такова предложение. Кажете да или не. Аз съм предложил законопроекта, а вие сте го гласували. Ако сметате, че законите са задължителни за народа, те са задължителни и за вас, и щом като народното представителство участва в този Парламент и гласува един такъв закон, трябва, най-малко за последователност от негова страна, да вземе едно такова решение. Това не е кой знае каква голяма мъчнотия. Парите ще се одържат от контролор-счетоводителя при Народното събрание (Смех) и ще се внесат в банката.

Председателя: По 1.000 л.

Л. Кандев (к): Аз мисля, че нема за какво да ни се вземат. Заема задължителен ли е?

Министър М. Турлаков: Ние, народните представители, трябва да покажем на народа и на обществото, че ние, преди всичко, правим тая жертва.

Председателя: Има думата народния представител г. Крустю Пастухов.

К. Пастухов (с): Г. г. народни представители! Аз най-напред нямам да питам нещо по моя работа. А що се отнася до предложението, направено сега, сметам, че то е частна работа на всеки един народен представител и по този начин предложения не могат да се правят. Ако за народното представителство заема ще бъде задължителен, нека се внесе предложението по частна инициатива, и като се вземе решение, тогава може да бъде задължителен. Но сега, и да се вземе решение, не е право. Може само да се апелира, че и Народното събрание, което е гласувало закона за народен заем, за последователност трябва да прояви по-големо усърдие и всеки да запише според силите си повече облигации. Това е, което може да стори Народното събрание. Но без законодателно предложение и по един заем, който не е принудителен, защото заема не е принудителен, а е доброволен, разбира се, че не може да се вземе подобно решение. Така е. Вие казвате, че законите са задължителни най-първо за нас. Задължителни са за нас в тая смисъл: който обича да запише. Друг е въпросът, ако заема беше принудителен. Тогава, разбира се, всеки е длъжен да се подчинява на разпоредбата на закона. Прочее, нито по ред, нито по форма, нито по смисъл направеното предложение, и още повече устно, от народния представител г. Дупаринов, не е на местото си и не може да бъде гласувано; но може, преди всичко, само финансовият министър да каже, да апелира към народното представителство, то да вземе акт от това предложение.

Сега аз се обръщам към г. председателя по питането, което съм повдигнал в миналото заседание. Вероятно по погрешка или по недосъгледване председателството вчера не съобщи за едно питане, направено от моя страна, и днес не се съобщи то, защото бе дадено в течение на заседанието и на края не се упомена. И сега не чух г. председателя да го помене.

Л. Кандев (к): В какво се състои?

К. Пастухов (с): Питането се състои в следното. Питам г. министър-председателя и г. министъра на вътрешните работи да ми отговорят: истинна ли е, и ако е истинна, сериозни ли са заявленията в „Земледелско знаме“ и в някои от речите, държани в Стара-Загора, Шумен и Татлар-Пазарджик, в които между другите другите пасаж г. министър-председател е заявил, че с кръжъ е взел властта и с кръжъ ще я тушне, . . .

От земледелците: Ей-й-й! (Смех)

С. Даскалов (з): Поше ти не се плаши от това.

К. Пастухов (с): Моля, моля! — . . . и ще опустоши София, ако се противопостави на неговата политика.

Председателя: Нема такова питане.

К. Пастухов (с): А г. министъра на вътрешните работи питам да ми отговори: истински ли са . . .

Председателя: Моля, г. Пастухов! Нема такова питане. Щом е дадено, ще кажа, не можем да го скрием, но не е дадено.

К. Пастухов (с): Вчера го дадох.

Председателя: Моля Ви се, ще го намерим. Всеки щж можете да го напишете.

К. Пастухов (с): Всеки щж не мога да го пиша.

Председателя: Тогава не е дадено.

К. Пастухов (с): Вероятно то е отишло в архивата. Ще направя справка. Аз не допущам, че е скрито.

Председателя: Ще направим нужното.

К. Пастухов (с): Въпроса не е само да се съобщи, а искам и да ми се отговори в едно от близките заседания. (Възражения от земледелците)

Председателя: Моля Ви се!

К. Пастухов (с): Имам право да питам, защото един министър, облечен във власт, не може да се заканва с кръжъ и с пушка в ръка да се бори със своите противници.

(Възражения от земеделците) Имам право да питам и нека ми се обясни.

Некой от земеделците: Г. Пастухов! Страх ли те е, бе?

К. Пастухов (с): Когато ще ми се отговори, тогава ще видим. (Възражения от земеделците. Глжчка) Въпроса тук не е за уплаха или неуплаха; въпросът е, че по случай изборите никой не може да говори в публични събрания и че събранията ще се разгонват, че ще се стреля на противниците — разбирате ли го? Който иска да се бори, ще се бори лоялно и съгласно законите.

Председателя: Моля, г-да.

Има думата народният представител г. Никола Пждарев.

Т. Караваневски (з): (Възражава нещо)

Председателя: Моля, г. Караваневски, оставете г. Пждарев да говори. Г. Пждарев! Ще кажете ли нещо?

Н. Пждарев (д): Когато се въдвори реда.

С. Костурков (р): И аз искам думата.

Председателя: Не сте записани.

С. Костурков (р): Исках я.

Председателя: Предложението на г. Дупаринова остава да се направи формално.

С. Костурков (р): То е друга работа. Тогава не па думата. Обжрияхте го на бузаджийнища!

Министър М. Турлаков: Аз моля да се гласува едно пожелание.

С. Костурков (р): Ама не може да се гласува пожелание.

Министър М. Турлаков: Това не е престошно пожелание. Аз правя предложение бюрото да задължи контролор-счетоводителя тук, при изплащане на дневните, да поканва всеки да запише по 1.000 л.

С. Костурков (р): Да, нека поканва.

Министър М. Турлаков: И ще стане тогава известно, доколко сте добросъвестни.

С. Костурков (р): Тогава ще се докаже.

Министър М. Турлаков: Аз казвам да се гласува.

Некой от земеделците: Само които не сж записали облигации.

Министър М. Турлаков: Ще направим достояние, които не сж записали.

Председателя: Има думата народният представител г. Стоян Костурков.

С. Костурков (р): Г. г. народни представители! Г. министъра на финансите прави предложение сега, вместо г. Дупаринова, и предложението му, както го разбрах, се състои в това: да бъдат поканени г. г. народните представители тогава, когато си получават за известно време дневните пари от надлежното място, там, от контролор-счетоводителя, който ги изплаща, и тия от тях, които желаят, да им се одържи известна сума, която кажат те срещу облигации.

Това го разбирам. Тъй ли е, г. министре?

Министър М. Турлаков: Така е.

С. Костурков (р): Ако е така.

Министър М. Турлаков: Ще публикуваме списъка, за да знае народа.

С. Костурков (р): Ако е така предложението, то е съвсем безпредметно. Треба просто г. председателя да каже на счетоводителя, който ще плаща, и ще се свърши. Нема

защо да се гласува, щом е по желание. То не е окончателно решение. Тъй е. А независимо от това, да се гласуват предложения по такъв начин инцидентно повдигнали и необсъждани в Народното събрание, това е нередовно по правилника. Туй трябва да го разберем. Така е. Недейте забравя, г-да, че заема не е задължителен.

Некой от земеделците: Знаем, че не е задължителен.

С. Костурков (р): . . . и че по този начин вие ще пропуснете най-състоятелните хора между нас да не запишат нищо по етотника. Да не правим тази работа. Друго е, както казва г. министъра на финансите и както каза г. председателя, без решение да покани счетоводителя; но решение да вземаме, то е съвсем друга работа.

Председателя: Има предложение от г. министъра на финансите.

К. Сидеров (р): Какво предложение? Молба казва.

А. Урумов (о): Не се излагайте за некакви 200.000 л.

Председателя: Има предложение от г. министъра на финансите, щото всеки народен представител да се съгласи да запише по 10 облигации, най-малко 1.000 л. Разбира се, който желае, може да запише повече. Който приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Министерство, Събраниято приема.

Който иска може да запише и повече от 1.000 л. (Смех)

К. Пастухов (с): Заема не е задължителен. Ами който е записал в града си, пак ли ще запише?

Председателя: Той ще представи квитанция и няма да му се искат.

К. Пастухов (с): Не желая и няма да се подчиня.

С. Костурков (р): По такъв начин вие ще приравните милионерите между нас с онези, които нямат да си изхранят децата.

Б. Гърбов (з): Вие винаги тъй приказвате! Недейте записва, не щем от вас. Не ви е срам! Вие трябва да дадете най-много, защото 40 години управлявахте тази държава и вие я докарахте до това дореждане. Вие трябва да дадете най-много, а не да протестираате!

Председателя: Моля, тишина!

Минаваме към първа точка от дневния ред — доклад на прошектарната комисия.

Има думалга докладчика на прошектарната комисия г. Васил Костов.

Докладчик В. Костов (з): Г. г. народни представители! Ще ви докладвам заявлението на с. Яхларе, Татарпазарджишка околия.

С. Костурков (р): Кой списък е?

Докладчик В. Костов (з): II списък.

С. Костурков (р): Кой номер има заявлението?

Председателя: Моля, да докладва друг докладчик, който знае номерата на заявленията.

Докладчик д-р Н. Колушев (о): Ще докладвам прошектарното по списък II, № 77.

С. Ризов (з): Г. председателю! Да се свърши стария списък.

Председателя: Кажете номерата на заявленията, бе джанъм!

С. Ризов (з): № № 56, 57 и 58 от първия списък.

Председателя: Г. Колушев захваща да докладва вече. (Към Колушева) Кой списък ще докладвате?

Докладчик д-р Н. Колушев (о): II списък, № 77.

Председателя: Г. Колушев ще докладва от II списък № 77, заявлението на г. д-р Христо Стамболски, с което моли да му се увеличи народната пенсия.
Моля, докладвайте.

Докладчик д-р Н. Колушев (о): Г. г. народни представители! Нема нужда да ви изброявам заслугите на просителя. Те са известни на целия български народ. Още млад, д-р Стамболски е свършил Цариградското медицинско училище, отличил се е с големите си успехи. Прием като професор, той пожертвува младините си само да служи на българското отечество. Всички млади хора, всички преследвани от тогавашното турско правителство сж се обръщали към него за съдействие. Прекарал в пълно себеотрицание младините си, този стар човек днес е в пълна немотия. В прошенията си той казва следното: „Благодарение на туй, че аз не можах да спестя нито стотинка от своята заплата, днеска сжм в мизерия и немам възможност да се прехранвам“. В скромността си той даже не отива да изброява заслугите, които е принесъл на българското народно дело. Обаче в нашата литература има достатъчно писано за него, за да бъде осветлено Народното събрание, какво е направил този човек. В книгката „Сборник по юбилея на г. Бобчев“ сж посочени много неща из дейността на г. д-р Стамболски. Народното представителство, знаейки всички тия заслуги, отпуснало му е на времето една държавна пенсия от 500 л. месечно. Този старец, който е един от редко останалите живи из оная плеада български народни труженици, днес живее само с тази пенсия от 500 л. Обърнал се е към народното представителство с молба да му се увеличи тази пенсия и комисията в заседанието си...

С. Костурков (р): Ей! Много му е отпуснала комисията! Хич да не сте се занимавали с този въпрос...

Докладчик д-р Н. Колушев (о): ... от 23 март м. г. още е решила да му се увеличи пенсията сжс 100 л. месечно. Мотива на комисията за да увеличи тази пенсия сжс 100 л. месечно е следния: ...

С. С. Бобчев (о): И това недейте дава. Това е просто разнижък.

Докладчик д-р Н. Колушев (о): ... понеже този човек е много стар; а пенсията е много голема — 500 л. месечно — за да не го наскърбим даваме му още 100 л. месечно. Дълга да ви кажа, че това е решението на болшинството на комисията и аз го докладвам така, както беше взето. Требва да прибавя, че в комисията имаше членове, които казаха, че е срамота да се отпусне на един такъв човек 100 л. повече на месец; или трябва да му откажем да увеличим пенсията, или, ако я увеличим, да я увеличим в един размер, който ще му позволи да живее, толкова повече, че този човек е твърде стар. Той е надминал вече 90-годишна възраст и вероятно, не му остава още много да живее.

С. Даскалов (з): Кой е?

Докладчик д-р Н. Колушев (о): Д-р Христо Стамболски. — Като ви докладвам това решение на комисията — да се увеличи пенсията на г. д-р Стамболски с още 100 л. месечно, т. е. да се увеличи на 600 л. месечно, ще си позволя да кажа и моето лично мнение, което поддържах и в комисията и което пропадна, а то е, че по-справедливо би било, ако Народното събрание реши да се даде една по-голема пенсия на този заслужил българин, за да може на старини да преживее по-сносно. Моето предложение в комисията беше да бъде пенсията му 750 л. месечно. Разбира се, ако би се направило друго предложение, с което г. министъра на финансите ще се съгласи за по-голема сума месечно, аз на драга воля бих приел това предложение.

Председателя: Има думата народния председател г. Стефан Бобчев.

С. С. Бобчев (о): Г. г. народни представители! Не знам дали повече измежду вас познават лично д-р Стамболски или познават по-неговата обширна и дълга научна и обществена деятелност. Но аз сжм убеден, че ако се познаваше личността Стамболски и неговата деятелност отпосле и неговата служебна деятелност като лекар тук, у нас, аз сжм убеден, кавам, че нема да се намери ни един помежду нас, който да не вдигне ръка, за да се уголеми неговата народна пенсия най-малко на 1.000 л., като имаме пред вид, че вече по 1.000 л. народна пенсия още сме дали. Д-р Стамболски е един човек, който вече е достигнал 80-годишна възраст. Д-р Стамболски е човек, който в Цариград в медицинската школа, дето е свършил образованието си, е бил професор в продължение на много години и в туй качество на професор той е бил един от

най-големите ходатаи за българското дело пред турското правителство и вжн от средите на турското правителство, в разните среди дипломатически и политически. Д-р Стамболски е бил сжвсем безкористен културен деятел в Цариград. Той беше начело и на читалището, и в македонската дружина, и в другите учреждения. Безкористно четеше конференции, пишаше насам-натамжк и билейки млад и даже без никакви средства, той заемаше, и сжс заемите, които той правеше, поддържаше тези работи, на които се беше посветил. Д-р Стамболски е вжвел в медицинската школа в Цариград без възнапграждение мнозина българчета. За да може да се приеме само едно българче в тая медицинска школа в Цариград за онуй време беше една много голема придобивка, а той всека година по 5—10, а една година и 20 души българчета изходатайствува да бъдат приети в медицинската школа в Цариград, затуй зашото, поради своите способности, той беше много обичан от директора на медицинското училище, в което и аз сжм имал честта да бъда. На неговите думи да се приемат тези 10 души се отговаряше: „Ама като приемем тези 10 души, гърците ще искат да се приемат 50—100“. Но той, като слушан и почитан от тях, настояваше и прокарваше онова, което поддържаше. Д-р Стамболски беше един от дейците по црковния въпрос. Когато кавам деец по црковния въпрос в онова време, вие разбирате какво ще каже това? Той беше в екзархийския съвет, с една реч, той беше във всички учреждения, които служеха на българската кауза, на българското дело. Отсетне тази именно деятелност на д-р Стамболски, ступи, сломи неговата кариера. Импратица го в 1877 г. на залочение в Йемен, Арабия, дето той остана до освободителната война, когато можа с разни ходатайства да се завърне в България. Тук, у нас, той е бил един от най-безкористните работници, както по-напред в южна България, тая и отпосле в северна. Този човек сега нема никакви други средства, освен своята пенсия. Може-би аз правя една голема грешка, дето идвам тук пред вас да говоря заради него. Ако той беше тук, може-би щеше да ме задържа и да каже: недейте говори заради мене; нека нищо не се говори. Но той, кавам ви, се намира в една голема нужда, и ако има човек, към когото вие би требвало да направим нещо, да му дадем една пенсия, това е д-р Стамболски. Действително, нашето съкровище не позволява да даваме големи пенсии, но веднаж вие сме дали на други, които много по-малко сж заслужили от него, а той най-малко е заслужил, аз ще ви моля да не се скъпите да дадете на д-р Стамболски 1.000 л. месечна пенсия. Един Господ знае, този човек колко ще живее, и, затова, нека не пожалим тези 1.000 л. месечно, които ще дадем за него.

Докладчик д-р Н. Колушев (о): Ав оттеглям месето предложението.

Председателя: Има едно предложението на комисията и друго на г. Бобчева. Ще гласуваме предложението по ред. Най-напред предложението на комисията. Който го приемат, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събранието не приема.

Който приемат предложението на г. Бобчева, да се увеличи пенсията на г. д-р Стамболски на 1.000 л., моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събранието не приема.

А Ляпчев (д): Тогава обратното да се гласува.

В. Моллов (д): Значи, остава сжщата пенсия.

Председателя: Има друго предложението от докладчика, поддържано и от някои народни представители — да се увеличи пенсията на д-р Стамболски на 750 л. Който приемат това предложението, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема пенсията на д-р Стамболски да се увеличи на 750 л. месечно.

Моля г. докладчика да докладва по списък II, № 79, прошение на Ставри Дражев от гр. Ямбол, с което моли да му се възвърне имота от Българската народна банка, засвоен от сжщата за дълг в размер 7.000 л.

Докладчик д-р Н. Колушев (о): Ямболският гражданин Ставри Дражев се е обърнал към народното представителство сжс следната молба. През 1884 г. той е ипотекирал своя недвижим имот в Българската народна банка.

С. Даскалов (з): Моля, докладвайте по-високо, г. Колушев, не се чува. За кое лице се отнася?

Председателя: За Ставри Дражев от гр. Ямбол.

Докладчик д-р Н. Колушев (о): Той е ипотеккирал на Българската народна банка за 7.000 л. своя недвижим имот, състоящ се от една къща с 1.000 кв. м. дворно място и четири бараки в това място. Понеже не бил в състояние да заплати ипотеката си, Българската народна банка присвоила имота му при следуюшките обстоятелства. Докато къщата му била ипотеккирана, тя изгорела. Понеже била осигурена в дружество „Балкан“, последното изплатило 20.000 л. за опожарената част и банката присвоила тая сума, прибрала и всичките наеми на имота от бараките и след това станала и господар на имота. Този човек остава без всякакъв имот, а банката е вписала в своя инвентар имота на своя дължник Дражев за 7.000 л. и смета да строи банково здание в гр. Ямбол. Този човек се е обръщал към банката с молби, обръщал се е към съдилището, но никъде не е могъл да получи едно удовлетворение, затова защото, според неговото заявление, не бил в състояние да харчи по процеси, нито нжк е бил достатъчно красноречив, за да убеди банковите чиновници, че не е в интереса на самата банка да прибере тая този начин към присвояване на неговия имот. Самия Ставри Дражев е брат на обесения в Ямбол Георги Дражев, стар революционер, осъден на смърт, и днес в техния имот стои една трагичност. Докато Ямболският градски съвет иска да вземе това място, за да издигне паметник на брата му за спомен, Българската народна банка го присвоява, за да си прави свое здание. Ставри Дражев се обръща към Народното събрание, като описва надълго и широко перипетияте, през които е минала целата тая работа, която не е интересна да се излага тук, и моли народното представителство да реши, щото Българската народна банка, след като ѝ заплати той днес дълга, който има — от 7.000 л., заедно с лихвите, от днес, в който го е контрактирал в банката да му се върне този имот.

Комисията като разгледа молбата и ѝ намери справедлива, в заседанието си от 5 октомврий м. г. реши да удовлетвори тази молба на Ставри Дражев, като разреши на Българската народна банка да повърне на същия присвоеното място, заедно с постройките след като той изплати дълга си към банката, заедно с лихвите. Това е решението на комисията и аз моля народното представителство да го приеме като едно от най-справедливите решения, които е вземала.

Председателя: Има думата народния представител г. Кортенски.

Т. Кортенски (з): Върху този въпрос ще ви дам повече осветление, защото аз познавам този човек. Той е жител на гр. Ямбол. Още в миналото, през време на турското робство, той е работил за свободата на българите. Този човек през дълги години на борба е бил голям и най-сетне интерниран в Цариград. Имал всичко един двор и една стая, построена в него. По него време той е имал нужда от издръжка и затова я ипотеккирал в Народната банка за 7.000 л. Но в туй време той не е имал възможност да изплати сумата, за която е ипотеккирал имота, и банката му отнема този двор заедно със станте, които сж построени в него. Къщата е била застрахована от банката за 15.000 л. Тази къща е изгорела и банката си прибира сумата, която той е имал да дължи. В този двор има построени и други пет бараки с негови средства. До 1918 г. банката е взимала от 5-те бараки 2.000 л. наем, а днес вече за всяка барака взема по 2—3 хиляди лева наем. Може да се даже, че банката си е прибрала парите, които е дала, само от наема на тези бараки. Днес местото не му се признава. Човека подава заявление и иска да му се повърне зданието, като се задължава да плати дълга си на Народната банка. Докладчикът изложи всички документи, които сж представени от просителя. Аз моля г. г. народните представители да се съгласят да му се повърне това дворно място е тези бараки, които днес сж присвоени от Народната банка.

Председателя: Има думата народния представител г. Стоян Костурков.

С. Костурков (р): Г. г. народни представители! Втори случай е този, как се занимаваме с такива работи. Първия бепе случая на ломския жител Богдан Токов.

И. Гетов (з): Той не бепе за земя, а за хлеб. Тук не е за хлеб.

Председателя: Моля, оставете оратора да говори.

С. Костурков (р): Сега имаме същия случай. Преди много години един имот на известен гражданин, който имал задължение към Българската народна банка, като не можал да си издължи сумата, съгласно закона за банката, този имот остава върху Народната банка, която става собственик. Минават се години; цената на напата стара пада, цената на имота се повдига, а, следователно, и наема. Господина сега е готов да си плати дълга, заедно с лихвите, и да си вземе имота. Ама и аз имам задължение към банката — направете ми с мене същото. Ако направите с втори, трети и пети така, какво ще остане от банката?

Н. Георгиев (з): Банката губи ли? Тя си взима, парите.

С. Костурков (р): Тук ние не сме дошли да оправяме положението на Х или У от Ямбол или Панагюрище, от Лом или Варна, ами да гледаме общите интереси на страната. Интересите на банката в дадения случай сж легитимни и законни и тех трябва да защитаваме, още повече затуй, защото в средствата на банката сж заинтересовани всички български граждани, заинтересована е респективно и държавата, а в положението на този господин е заинтересован само той лично. Ако спрем този човек и извършена известна неправда от банката, дайте да накажем банковите чиновници, за да не вършат неправди. Но от доклада на комисията, не се вижда да е извършена никаква неправда спремо този гражданин. Човека не е могъл да си плати задължението и съгласно законите на страната, имота му е взет преди години. Сега имотът е в същност на банката и последната може да се разпореджа с него, като намери за добре. Народното събрание нема право да се разпореджа с него — това трябва да го разбере. И както първем изказах очудване, така и сега се чудя, как комисията се решава да взема такива решения — на какво основание! Че ако тръгнем по този път, ние ще отнемем всички имоти на банката, с които тя разполага.

И. Гетов (з): Тя не може да бжде търговец; тя трябва да си гледа парите и лихвата.

С. Костурков (р): Тя не може да бжде търговец, ама тогава, когато аз, дължник на банката, не устоя на задълженията си, имота, който сжм заложил, отива у банката, тя ще вземе имота. Какво да прави? Тя трябва да прибере вземанията си; трябва да има разум в тази работа, която ни се поднася.

И. Гетов (з): Човекът е бил интерниран.

С. Костурков (р): Аз питам: ако действуваме по този начин, какво ще стане с банката? Тя трябва да обслужва на страната, на народа, най-после на държавата. Ами че банката е касиер на напата държавата. Къде ще отидем, ако тръгнем по този път! Аз моля народното представителство да не слуша онези, които се явяват в защита на доклада, ами да си отворим очите — да гласуваме против. Това не е наша работа. Ако този господин от Ямбол има право да си отнеме имота, има съдилища в България, нека се отнесе там, ние тук не сме съдилища. Ако нема право, нема да го намери, ако има право, ще го намери.

И. Гетов (з): В Турция сж го интернирали.

С. Костурков (р): А не тук по хатжра на Кортенски или на другия да гласуваме да се даде този имот на този или онзи. Значи хатжрджийски решения ще вземаме ние тук! Туй не бива.

В. Гарвански (з): Той е бил интерниран в Цариград. Това е станало в негово отсъствие.

В. Моллов (д): Ама то е частна работа.

С. Костурков (р): Нека потърси правото си пред съда; ние не сме съд.

Председателя: Има думата г. министър на финансите.

Министър М. Турлаков: Аз не чух от докладчика да каже, пращано ли е прошениято за мнение до Народната банка.

В. Моллов (д): Аз го питах, той каза, че не е.

Министър М. Турлаков: Защото по този въпрос просителя се отнесе със частно заявление лично до министъра на финансите и аз съм пралал заявлението му в банката, която ми е отговорила, че при наличността на работите, които сѫ станали, тя не е в положение да направи таква, отстъпване, нито иска да понася отговорност за тази работа. Напротив, смета, че владението, което има, е законно. Заради туй аз питам сега докладчика, питана ли е банката за мнение? Как стои въпроса? Сжгласява ли се тя да го отстъпи? Ако тя нема законно основание, може да даде мнение, че ако нашето решение ѝ се наложи, тя ще го отстъпи. От друга страна ние не трябва да откъдествяваме този въпрос с по-раншния случай, защото там се изтъкнаха поне данни и обстоятелства, които идеха да потвърдят, че нещо е попречило на онзи собственик навремето да може да се защити законно пред съдилищата, които впрочем сѫ решили въпроса в негова полза, но в последствие постъпва едно изменение на закона за Земледелската банка и той не е могъл да си освободи имота. А пак тук немаме таква неща. Аз не бих желал тези работи, макар че се касаят за банката — един път я задължаваме да даде пари за училищни фондове и пр., друг път я натоварваме да върши държавни функции, да дава пари за нуждите на държавата с по-ниска лихва, трети път ѝ налагаме известни други работи. Стопанисването на едно учреждение не може да става тѣй. Треба да се вземе мнението и на ония, които ръководят туй стопанство. Ето защо моля този доклад да се оттегли, да се прати заявлението официално на банката и ако тя намери, че е достатъчно защитена, т. е. че не е изгубила нищо от задълженията на лицето, че от приходите на имота, както се изложи тук, тя е удовлетворена и намира, че поради положението, в което се е намирал човека в ония времена, би могло да му се направи некаква отстъпка, но тя нема законно основание сама да го направи, тогава да вземем едно решение. Но сега, при туй положение, аз сметаю, че не бива.

С. Костурков (р): Щом е питана банката, нема защо заявлението да отива на нова сметка в банката.

Председателя: Има думата народния представител г. Стефан Даскалов.

С. Даскалов (з): Г. г. народни представители! Мене ми се струва, че некои наши другари правят една грешка, като смесват този въпрос с разрешението, което дадохме на въпроса по имотите на Богдан Токов. Там беше друго: ние взехме таква решение, но там едно частно лице беше ограбило целото население, държи имотите в свои ръце, а един селянин земеделец е онеправдан. Вѣн от това, закона го покровителствува, но те изменили закона само за да го ограбят. Тук въпросът е съвсем друг: право или криво, банката е взела имота, който бил ипотезиран. Направете следующото разсъждение. Ако имота, който банката беше взела от него, беше го продала на трето лице, както на много места става: щом длъжник не си плаща ипотека, според закона, банката взема имота и може да го продаде на търг на трето лице, ако третото лице беше го взело и бе направило здание, което струва 2 милиона лева, първоначалния длъжник има ли основание да иска да му повърне имота наново, щеше ли да има кураж да направи това? Аз сметаю, че съвсем не би било основателно по таква случаи тук, ако вземем да даваме разни тѣлжувания и да се мъчим да услужим на некой човек, че би било справедливо да се върне имота на един човек, който се е борил за свободата в турско време. Аз мога да ви докарам с милиони хора, които сѫ се борили за свободата в турско време и сега. Това, което предлагам г. министъра — да се пита банката — е най-разумния начин за разрешение на въпроса. Ако лицето се е издѣлжило с доходите, които банката е получила от тези имоти и ако намери за справедливо да му се отстъпи имота по една ниска цена, то е друг въпрос. Но аз сметаю, че ако разрешим тѣй въпроса, ще дадем едно лошо тѣлжувание и всеки ден ще дохождат такива заявления, защото има маса такива случаи. Не е въпроса за един гражданин от Ямбол, а правете сметка, че в България има с хиляди такива случаи, и като дойдат тук, ние, вместо да бждем Парламент, ще се обърнем на един съд...

Министър М. Турлаков: Или на нотариус, който издава документи.

С. Даскалов (з): ... и ще дойдем тук до едно безизходно положение. Ето защо аз сметаю това заявление да се прати в банката и ако тя може да направи нещо, да го направи, но ако е невъзможно да се направи, ние не бива да се занимаваме с тая работа, и сметаю, че трябва да се остави без последствие.

Председателя: Има думата г. Неделчо Георгиев.

Н. Георгиев (з): Г. г. народни представители! Сметаю, че туй заявление нема защо и да го вържаме в банката, защото, и да го върнем в банката, тя нема законно основание да отстъпи имота, защото има определен срок — две или три години, не помня точно — в който длъжника, ако нема възможност да си вземе имота, той става съвственост на банката; тя нема законно основание да повърща имота. И ако ние вземем тук да разрешаваме тия въпроси, ще трябва да се обърнем просто на един нотариус. Аз сметаю, че ако Народното сѣбрание намира основателни такива искания, и то за имоти, които не сѫ прехвърлени на трето лице, по-добре е нека Министерството на финансите да внесе едно законодателно предложение, за да се разреши въпроса със закон: че тия, които пожелаат да си платят на банката и лихви, и разности, и вѣичко, да им се повърнат имотите. Но ако речем да разрешаваме такива частични въпроси, ние ще имаме толкова много заявления, че не ще можем да се отървем от такива заявления нито един ден. Тѣй че аз сметаю, че ще бѣде хубаво да се изостави съвсем това предложение и да не се праща заявлението в банката.

Председателя: Ще гласуваме. Има две предложения: на комисията и на финансовия министър. Г. министъра на финансите прави предложението да се оттегли заявлението и да се изпрати в банката. Които приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Сѣбранието приема. Заявлението на Ставри Дражев от гр. Ямбол ще се изпрати в Народната банка за мнение по въпроса.

Следва доклада на прошение № 80 от списък II на Йорданка Петрова от София, с което моли да ѝ се отпусне народна пенсия като жена на обществения деец Георге Петров, убит от неизвестно лице на 28 юний 1921 г.

Докладчик д-р Н. Колушев (о): Просителката е съпруга на Георге Петров, известен македонски деец и в последно време председател на комисията по настаняване бежанци, който падна убит преди няколко месеца от неизвестно лице и тя остана без всекаква материална подкрепа. Мжж ѝ, макар дългогодишен учител в Македония, немал е достатъчно послужени години за пенсия. Като българин, труженник по народното ни дело в Македония, и като революционер през последните години на своя живот, Георге Петров е оставил само най-добри спомени между своите познати. Сам той беше един от най-добрите писатели македонци. Написал е едно от най-хубавите съчинения за географията и етнографията на Македония. Предаден през цел живот на служене на народа, той не е оставил никакво наследство на своята съпруга, която днес живее в бедствие.

Комисията, като взема, всичко това пред вид и пред вид заслугите на Георге Петров, реши да ѝ отпусне една народна пенсия в размер 300 л. месечно.

П. Каратодоров (р): За 8 кгр. месо!

Председателя: Които приема предложението на комисията, да се отпусне на Йорданка Петрова, съпруга на покойния македонски деец и общественик Георге Петров, народна пенсия в размер на 300 л. месечно, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Сѣбранието приема.

Следва доклад на молба № 78 от списък II на Георги Атанас Берковски от гр. София, да му се отпусне народна пенсия, понеже останал сакат с двата крака през време на войната.

Докладчик д-р Н. Колушев (о): Георги Атанас Берковски е инвалид от балканската война, без два крака. Този просител моли Народното сѣбрание да му отпусне една народна пенсия, инвалидна пенсия. Понеже комисията намери, че не е в положение да даде таква пенсия и пред вид неговото бедствено положение, подкрепено със сума документи, както за неговата служба през време на войната, така и от градското общинско управление, намери за добре, че може да му се отпусне поно една временна помощ, и като таква комисията определи една еднократна държавна помощ от 3.000 л.

А. Кундалев (з): Такива не сж един-двама.

Председателя: Има думата г. министъра на финансите.

Министър М. Турлаков: Бих желал докладчика да даде следните обяснения: ако просителът е инвалид, по закона за инвалидните пенсии той има право да получава пенсия; ако пък получава по закона, няма право на еднократна помощ. Ако е инвалид без крака, би следвало да поръчаме на инвалидния дом да му дадат крака и да си получава пенсията. Доклада на г. докладчика не е ясен и аз изваждам едно заключение, че той си има инвалидна пенсия, но сега отгоре на туй иска и еднократна помощ. Аз мисля, че ако така постъпваме, ще искат всички инвалиди.

И. Гетов (з): По закона им дадохме двойно и тройно повече.

Министър М. Турлаков: Кажвам, ако е така, и той се ползува от същото.

Докладчик д-р Н. Колушев (о): Едно пояснение на г. министъра, защото не бех ясен. Ако комисията знаеше и беше убедена, че този инвалид получава действително инвалидна пенсия, нямаше защо да взема това свое решение, но аз с пояснението си вкратце казах, че той се простудил при отстъплението в Балканската война и, следователно, не влиза в категорията на инвалидите, които се ползват с пенсия и не може да се ползува с такава пенсия.

Некой от представителите: Защо?

Докладчик д-р Н. Колушев (о): Той се е побойл при отстъплението в 1913 г. — във войната срещу сърбите; след това бива освободен; краката му замръзнали.

Некой от представителите: Тогава беше летно време.

Докладчик д-р Н. Колушев (о): ... и бил принуден да се подложи на операция. Отсекли му краката, но не вече като инвалид, войник, но като прост гражданин. Остава в пълна невъзможност: нито да се ползува от закона за инвалидите, нито пък от некаже да търси помощ. Пред вид на това и понеже не е в състояние да му помогне друго-яче, комисията реши да му се даде еднократна помощ от 3.000 л. Това е именно смисъла на решението.

Председателя: Ще гласуваме. Които приемат предложението на комисията, да се даде 3.000 л. еднократна помощ на Георги Атанас Берковски, останал сакат с двата крака през време на войната и негоден за никаква работа, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля докладчика г. Ризов да докладва заявлението № 56 от I списък на Павел Илиев Генов от с. Татарево, Борисовградска околия, с което иска да му се отпусне парична помощ за направа на автоматична количка.

Докладчик С. Ризов (з): Постъпила е молба от военно-инвалида Павел Илиев Генов от с. Татарево, Борисовградска околия, ранен при боевете с англо-френците в Сърбия на 18 август 1916 г. От нараняването е парализиран от кръста надолу. Това се вижда от удостоверението на Татаревското общинско управление, което удостоверява, че той е инвалид и получава пенсия. Също има удостоверение от VI местна военна болница.

И. Гетов (з): Колко пенсия получава?

Докладчик С. Ризов (з): Не се вижда.

Министър М. Турлаков: Като инвалид.

Докладчик С. Ризов (з): Има удостоверение от инвалидната комисия при I Софийска дивизионна област, която го е прегледала на 13 юли 1919 г. Комисията, като взема пред вид всичките тези документи, реши не да му се отпусне парична помощ, а да му се направи автоматична количка в държавния арсенал.

С. Костурнов (р): Много добре.

Докладчик С. Ризов (з): Аз ви моля, г. г. народни представители, да гласувате това решение.

Председателя: Които приемат решението на комисията да се направи на просителя г. Павел Илиев Генов количка в държавния арсенал, на държавна сметка, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Следва доклад № 57 от същия списък — заявлението на Александър Петров от с. Куванджиляр, Османпазарска околия, с което моли да му се опрости наложената глоба 768-75 л. по нарушение закона за горите.

Докладчик С. Ризов (з): Постъпила е молба от Александър Петров, жител на с. Куванджиляр, Османпазарска околия, глобен е по постановление от Шуменския окръжен съд със 768-75 л. От удостоверение от общината за материалното му положение се вижда, че той има една нива от 10 декара и един чифт волове. Друго няма нищо. В заявлението пише, че е инвалид, обаче документ за това нема при заявлението.

Комисията реши да му се опрости сумата, като крайно беден.

В. Моллов (д): Треба да отиде в Финансовото министерство: то не е работа на Народното събрание, а е работа на Министерството на финансите.

Министър М. Турлаков: Пращано ли е в Министерството на финансите за мнение?

Докладчик С. Ризов (з): Не.

Председателя: Това предложение нема да гласуваме. Треба да отиде по надлежния ред във Финансовото министерство, да се види в списъка на несъстоятелните длъжници за опрощаване на сумата.

Докладчик С. Ризов (з): Моля, г. председателю, гласувайте решението на комисията.

Председателя: Нема какво да го гласуваме, защото заявлението не е пращано във Финансовото министерство за мнение. Такава е практиката.

Следва доклад № 58 от същия списък — заявлението на общинския съвет на с. Араблар, Поповска околия, с което иска да му се отпуснат 20 парчета железни релси, за да построи мостове на р. Черни-Лом.

Докладчик С. Ризов (з): Арабларският общински съвет, Поповска околия, с постановление от 27 август 1921 г., моли Народното събрание да му отпусне 20 парчета железни релси за направа на двата моста в селото, които сж на р. Черни-Лом. Молбата е пращана в Министерството на железниците и последното ходатайствува да се уважи молбата.

Комисията, като разгледа постановлението, реши да им се дадат безплатно от държавата 20 железни релси за направа на двата моста, на р. Черни-Лом.

Г. г. народни представители! В туй с. Араблар аз сжм ходил един път. Действително, то е под полите на Балкана до нашето Османпазарско. Селото е разположено от двете страни на р. Черни-Лом, която, като дойде, е много буйна. Досега жителите сж поддържали двата дървени мостове да сжеднват махалите на селото на свои средства. Вижда се, че не могат да ги издържат, защото всека година реката ги завлича. Молят да им се отпуснат железни релси от държавата, да им се помогне, за да могат пак на свои средства да си направят мостовете. Аз ви моля да приемете това решение.

В. Моллов (д): Какви релси?

Докладчик С. Ризов (з): Железни.

С. Костурнов (р): Не е казано, че сж стари релси.

Председателя: Държавата отпуска само стари релси. Други релси не се дават.

Моля, ще гласуваме. Които приемат предложението на комисията да се отпуснат на общинския съвет в с. Араблар 20 парчета железни релси безплатно за построяване на мостовете на р. Черни-Лом, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Следва доклад № 61 от II списък — молба на Тома х. Иванов, от гр. Севлиево, с която иска да му се опрости сумата 30.585 л. дължими на държавата от покойния му син майор Иванов Иван Томов за лекуване в Германия.

Докладчик С. Ризов (з): Постъпила е молба от Тома х. Иванов, жител от гр. Севлиево, за опрощаване на сумата 30.585 л., изразходвана от българското представителство в Берлин за лекуване починалия му син майор Иванов Иван Томов. В заявлението се казва: „През м. февруарий 1918 г. бе изпратен на лечение в Берлин. Покурено неговото тело. . .“ и т. н. той е починал. Държавата, като е похарчила тези пари, сега ги иска от баща му да ѝ се повърнат.

Министър М. Турлаков: Искате да кажете, че той е надвзел заплатата или пак му е отпуснат аванс да се лекува, след което умира, а сега министерството ги иска от баща му. Ако е тъй, то е друг въпрос.

Л. Кандев (к): Той е слеп с двете очи.

Докладчик С. Ризов (з): Той е слеп вече. Документи има. (Чете) „Военно-санитарната част при Министерството на войната удостоверява, че ослепелия вследствие раняването му през време на общоевропейската война. . .“

Министър М. Турлаков: Стига.

Председателя: Които сж съгласни да се опрости сумата 30.585 л., длъжима на държавата от Тома х. Иванов за лекуване на покойния му син, умрял от рани, причинени му при изпълнение служебните си обязанности като офицер през време на войната — а и самия просител е слеп — моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Сжбранието опрощава.

Има думата докладчика г. Костов да докладва № 69 от списък II — заявлението на земеделската дружба на с. Яхларе, Татарпазарджишка околия, с което молят да им се отстъпи за училището им държавната нива в местността „Есаците“.

Докладчик В. Костов (з): Въпросът се състои в следното. В землището на с. Яхларе има една държавна нива от 8 декара в местността „Есаците“, която по-рано е била турски гробища, които сж очистени и направени на нива от населението на целото село, от жените и децата; държавата присвоява тази нива от 8 декара за държавен имот, а населението я иска за училищна градина и моли Народното сжбрание да му се даде, защото сега, всека година се дава под наем чрез търг на чужди лица.

Комисията единодушно реши да им се отстъпи тази нива.

Председателя: Ще гласуваме. Които сж съгласни да се отстъпи даром на жителите на с. Яхларе, Татарпазарджишка околия, за училищно стопанство държавната нива в местността „Есаците“ от 8 декара, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Л. Кандев (к): Селото ли я иска или дружбата?

Министър М. Турлаков: Нема дружба, бре!

Председателя: Училището я иска.

Следва доклад № 70 от списък II — молба на Никола Ст. Пипляков, от с. Поповяне, Самоковска околия, с която иска да му се опрости сумата 825-30 л., стойност на депозирани у него от горската власт дървен материал.

Докладчик В. Костов (з): Г. г. народни представители! Въпросния просител, понеже немал къща, още през 1915 г. е извадил редовно позволение за отсичане от общинското сечище потребния материал за постройка на къща; но понеже е требвало да отиде на война, не е могъл да построи своята къща. Наилеветват го то, че е сещал без позволение и през 1919 г. един горски стражар отива и намира у дома му складирана тая гора, за което му съставя акт. Просителя представя едно удостоверение от Поповската селска община, че на нему сж издадени от кочана „Позволителни за общинските гори“ редовни квитанции за отсичане на тоя материал и друго удостоверение, от което се установява, че сжщата гора, конфискувана от горския стражар, е отсечена от общинската гора с редовна квитанция, обаче горския стражар му съставил акт по погрешка, та е бил глобен и сега моли да му се опрости глобата.

В. Моллов (д): Ами в съда ходил ли е? Какво ще опрощавам ние? Има ли присъда на съда?

Докладчик В. Костов (з): Актът е съставен през 1919 г. и той не го е обжалвал пред съда.

В. Моллов (д): То е друга работа: актът е влезъл в законна сила.

Докладчик В. Костов (з): Възможно ли е през 1915 г. сечено сечище, през 1919 г., след като се връща от войната, да му се състави акт и му вземат глоба? И понеже нема пари да води процеса, държавата му взема сега 825 л.

В. Моллов (д): Немам нищо против да му бъде опростена сумата, но да отиде заявлението в Министерството на земледелието.

Докладчик В. Костов (з): Комисията реши да му се опрости сумата 825-30 л., защото всички удостоверения сж редовно заверени от общинската власт.

И. Гетов (з): Войник бил ли е?

Докладчик В. Костов (з): Бил е войник. След като се върнал от фронта, гората му е стояла.

И. Гетов (з): 825-те лева ще ги дадем.

Д. Стоев (з): Когато му е било връчено постановление, бил ли е на фронта?

И. Гетов (з): Дайте го на гласуване.

Председателя: Има думата г. Рапко Маджаров.

Р. Маджаров (д): Аз исках да попитам дали е отивал в сждишище. Ако той в съда не е отивал по горско дело, то е ясно, че се е призвал за виновен, защото на 100 акта 100 отиват в сждишището.

Докладчик В. Костов (з): Г-да! Да ви прочета самите удостоверения. Ще видите от тех трябва ли да му се опрости сумата или не.

С. Костурков (р): В 1919 г. като е съставен акта, значи у дома си е бил, не е бил на война.

Председателя: Има думата народния представител г. Иван Гетов.

И. Гетов (з): Г. г. народни представители! От доклада, който направи г. Васил Костов, се вижда, че той е извадил квитанция да сече гората в началото на войната. Платил си е таксата, вземал е позволение, обявява се мобилизацията и стива на фронта като войник. Горския конфискува гората през това време и го чака след демобилизацията в 1919 г. да му състави акт. След 4 години му съставя акта.

Докладчик В. Костов (з): Да.

И. Гетов (з): Следователно, той нема средства като дошел от фронта да обжалва акта. Сжбират 800 л. глоба от него. Треба ли сега да му я опростим, като не е обжалвал акта?

Ето защо, моля да се тури на гласуване.

Председателя: Ще гласуваме. Които приема предложението на комисията да се опрости на Никола Ст. Пипляков, от с. Поповяне, Самоковска околия, сумата 825-30 л., стойност на депозирани у него от горската власт дървен материал, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Сжбранието приема.

Докладчик В. Костов (з): Заявление от пълномощника Липо Т. Горанов на с. Татари, Свищовска околия. Г. г. народни представители! Пълномощника на с. Татари с настоящето заявление иска следното. Настоящото Народно сжбрание през 1920 г. на 5 октомврий е разгледало заявлението от жителите на с. Деков, Никопопска околия, за да им се даде едно блато там, което се казва „Татарското блато“. Народното сжбрание решава да даде това блато на с. Деков. Отпосле жителите на с. Татари поискваха и те да имат една част от това блато и подават заявление до Народното сжбрание. Земеделската група изпрати една комисия там, която отиде на самото място да провери какво е искането на с. Татари. Комисията се произнесе в полза на с. Татари. Обаче по-после, когато внесохме сжщото заявление в прощетарната комисия, след дълго проучване, тя реши не да се даде на с. Татари,

ами да се раздели по наполовина и на двете села. Понеже с. Деков е платило вече въпросното блато на държавата, сега комисията моли Народното събрание да реши с. Татари да повърне половината сума на с. Деков и да се раздели блатото по наполовина.

Това е решението на комисията и моля Народното събрание да възприеме това гледище на комисията да се раздели въпросното блато на наполовина на двете села.

Председателя: Има думата народния представител г. Неделчо Георгиев.

Н. Георгиев (з): Г. г. народни представители! Въпроса за туй блато на три пъти се разрешава.

В. Моллов (д): И още много пъти ще се разрешава.

Н. Георгиев (з): Най-напред една част от туй блато, на около 300 декара, още във времето на покойния дедо Каравелов е отпусната за училищно стопанство на с. Татари. Остават още 1.200 декара от същото блато. В 1920 г. тук Народното събрание реши, по доклад от Министерството на земледелието и държавните имоти, въпросното блато да се раздели между двете села. В доклада е казано, че понеже с. Татари има от по-рано 300 декара и сега като вземе $\frac{1}{3}$, то ще се раздели блатото по наполовина. И така е решено. И двете села вече имат крепостни актове. Обаче с. Татари изявява претенции да се не смета първото, което му е дадено, а с. Деков, въпреки че има крепостен акт и е дадено блатото на предприемач, не се съгласява да се раздели блатото по наполовина на двете училищни настоятелства, без да се вземе в съображение, че сж дадени по-рано на с. Татари 300 декара. Но ще трябва сега, като се решава, да се отстъпи половината от това блато на с. Татари, да се задължи то да повърне на с. Деков стойността, която коштува тази част от блатото, защото с. Деков я е платило на държавата. И понеже училищното настоятелство е дало блатото на предприемач, срока на който изтича на 1 януарий 1923 г., то ще трябва тук да се разреши въпроса, защото иначе предприемачът, ако му отнемем сега една част от блатото, ще трябва да сяди училищното настоятелство на с. Деков и, вместо полза, да го изкара в загуба.

Ето защо, с. Татари да повърне стойността 20 л. на декара, както е платено на държавата, и от 1 януарий 1923 г. училищното настоятелство на с. Татари да стане собственик на половината от това държавно блато.

Председателя: Има думата народния представител г. Стефан Пейчев.

С. Пейчев (з): Г. г. народни представители! Проше-тарната комисия е решила въпроса така: да се раздели „Татарското блато“ между двете села Деков и Татари. От Деков нема никакво замяление. Народното събрание по-миналата година през м. октомври взема едно решение за същото блато, тжй нареченото „Татарско блато“ (ливада), от което даде 300 декара на с. Татари, а 600 декара на с. Деков. Никой от нас, народните представители, не знаеше положението на самото блато, не знаеше положението на едното село и на другото. След това решение на Народното събрание, след като излезе указа за предаване държавното блато на тези две села, самите селяни от с. Татари забелезват, че тук се извършва една велика несправедливост и издигат глас на протест. През м. ноември постъпва протест тук, в Народното събрание. Реши се да се прати анкетна комисия на самото место да провери какво е положението на блатото и как би се разделило по-справедливо между тези две села. В тази комисия бех член и аз. Комисията отиде на самото место и виде, че блатото изключително се намира в землището на с. Татари, че ако се изключи решението на Камарата, на Парламента, то значи, че с. Татари значително се ощетява, понеже самите частни имоти на татарчани сж при-месени между държавното блато. По този начин дековчани, още като прочитат решението в „Държавен вестник“, закопават шанси и казват на татарчани: „Немате право да минавате от тук нататък, това е чуждо царство вече“.

Н. Георгиев (з): Не е верно, недейте лъга Събранието.

Л. Кандев (к): Ха, то е интересна работа!

С. Пейчев (з): Самите татарчани настояват и искат да си отмъстят кърваво за туй решение. В този момент аз видех на самото место, че по този начин ако се разреши въ-

проса, да се даде целото блато на Деков, което се намира в Никополска околия, а с. Татари е в Свищовска околия, то по-големата част от имотите на татарчани ще минат в землището на с. Деков и ще останат паракендета, а знае се как се гледа на паракендетните имоти между едни и други села.

Реши се комисията да отиде и да проучи на местото въпроса. Когато комисията отиде, искаше да удовлетвори искането и на Деков, и на Татари, но изходен път немаше. Предложи им се да се споразумеят. Татарчани казват: „Блатото е наше, в нашето землище е и частните имоти влизат в това блато — по никой начин не може да се разреши въпроса тжй, както искат дековчани“. А последните — прилича също на онези майки, които сж били изправени пред Соломона да им раздели детето — казват: „Разсечете детето на две, половината за нас, половината за татарчани“. Татарчани казват: „Ще го разделим на две и ако ни дадете половината, една част от нашите частни имоти ще останат в землището на Деков, а то значи да ни унищожите. По-добре, казват, да бъде държавно блатото, откожкото да се раздели на две и да се даде една част на Деков“.

Комисията, след като проучи обстоятелствено на самото место въпроса и като виде материалното състояние на селяните и положението на самото блато, реши с протоколно решение границата на блатото да бъде по „Лавщавския път“, който води от с. Татари за с. Белени. На сжкия път има водопой, от който ще се ползват както с. Деков, така и с. Татари и с. Белени — да служи водопоя за трите села и да бъде естествена граница на самото место.

За да разрешим този въпрос в тази смисъл, ние, комисията, се водихме от следните съображения. Самото с. Татари ни представи четири свидетелства от четири селски общини, сжседни на с. Деков, с които удостоверява, че с. Деков през 1891 или 1892 г. — не помня — е завладело два държавни совати, които възлизат на около 8 хиляди декара, сжс цел да присвои соватите; дековчани сж посадили една малка част сжс саякжм, акациева гора, а останалата земя разделили между населението. Татарчани излизат сега и казват: „Дайте ни държавното блато, за да подобрим положението на училището си или да създадем доход за училището“. Обаче в с. Деков има грамадно училище, а в с. Татари нема никакво училище, а в една нищожна къщичка се намират децата им, некои сж и в кръчмите напяхани. За да се създаде училище в Татари, или за да се поднови постреното училище, което проектират да строят, нужно е да имат доходи. А от друга страна, погледнато от каквито щете съображения, блатото принадлежи на Татари, но комисията, за да задоволи и дековчани отчасти, защото и те претендират да вземат част, намери за нужно да реши, от „Лавщавския“ път на запад да остане за с. Деков, а от друга страна с. Татари притежава толкова блато, колкото е сега държавно — с. Татари има общинско блато — откъде е взело или го има от древни времена, това не зная.

Аз ви моля, ако искате, вие, г. г. народни представители, да разрешите въпроса справедливо, да гласуваме протокола на самата анкетна комисия, която отиде на самото место и констатира, че трябва да се даде източната страна от „Лавщавския“ път на с. Татари, а останалата част, която е на запад от „Лавщавския“ път, да се даде на с. Деков — това е около 200—300 декара. Не зная, но много по-справедливо ще се разреши така въпросът и ще бъдат задоволени и трите села; Белени ще се ползува от водопоя, Татари ще има една по-голема част от блатото и Деков ще се задоволи. Така шото, моля ви да усвоите протокола на анкетната комисия.

Д. Стоев (з): Когато се карат двама, третия печели.

Министър М. Турлаков: Щом има кавга, ще трябва да се остави блатото на държавата.

Председателя: Ще гласуваме предложението на проше-тарната комисия. Има предложение от проше-тарната комисия да се раздели Татарското блато между с. Деков, Никополско, и с. Татари, Свищовско, по наполовина. Който сж съгласен с това предложение на комисията, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, . . .

От левицата и крайната левица: Меншество е.

Председателя: Моля, вдигайте ръцете! Ще чета. (След преброяването) 38.

Г. Данаилов (д): 38 не е половината от кворума. Не можете да гласувате едно предложение. Как си представяте Вие? 38 трябва да бъде поне половината плюс един от кворума, който трябва минимално да заседава тук.

Председателя: Я направете сметка: 76 присъствуват, 38 гласуваха — значи болшинство. Кворумът е 72.

Г. Данаилов (д): Трѣбват най-малко 79.

Председателя: Има болшинство.

Л. Кандев (к): Нема болшинство.

В. Мулетаров (к): Може да сѣ повече от 80 души тук.

Л. Кандев (к): Другото предложение да се гласува.

Председателя: Моля докладчика да докладва следущето заявление, № 72.

Докладчик В. Костов (з): Г. г. народни представители! Ще ви докладвам заявлението на жителите от с. Костенец-бана, Самоковска околия. Близо на 2 км. от с. Костенец-бана от незапомнени времена се е намирала една гора, която е била във владение на некой си турчин и тоя турчин дълги години е владял въпросната гора, като е имал там разни яйлаци, дѣкани и не знам какво си още, а гората му е служила да прави кюмюр, за да може да кара тези станове. Когато турчинът е поискал да продава своята гора, той е помолил жителите на с. Костенец-бана да я купят. По онова време те не сѣ чувствували нужда от гора и не сѣ имали средства и не сѣ могли да купят тази гора. Той отива в гр. Самоков и я продава на некой си банкерин Арие, и тоя Арие купува въпросната гора. Но след няколко години жителите усещат една голема нужда да купят тази гора и в 1885 г. изпращат преговорчици при наследниците на Арие и откупуват въпросната гора за 1.731 турски лири или 41.957 златни лева, и почват изплащането на наследниците, според пазарлъка. Изплатили сѣ около 40 хиляди лева, но не сѣ могли да изплатят целата гора. Наследниците на Арие дават в сѣд селото и отиват съдебни пристави. За съдебни мита, разноски и пр. те сѣ дали повече от 40 хиляди лева и пак е останало да дават в известно време от 25.000 л. нагоре. Разреждат дълга в селото на глава, понеже тогава се разреждало на кумин, сѣбират 5.000 л. и докогато да сѣберат останалите, кметовете ги унищожават и борча от 25.000 л. остава пак неизплатен. И чак в последната година, в 1896 г. селото се досеща и държи един протокол, с който иска да склучи заем от Народната банка, като заложи въпросната гора — да вземе 25.000 л. и един път завинаги да се куртулиса. И действително общинския съвет държи постановление, за което има и царски указ. Ето и самия указ: (Чете)

„У К А З

№ 137

Ние, Фердинанд I,

С Божия милост и народната воля княз на България,

„По предложението на Нашия министър на вътрешните работи, представено нам с доклада му от 23 тогоч под № 2171, съгласно чл. 61 от закона за селските общини и на основание XXXII-то постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 10 май 1897 г. протокол № 23,

„Постановихме и постановяваме:

„I. Да утвърдим решението на Костенския селско-общински съвет, Ихтиманска околия, от 28 ноември 1896 г. под № 72, относително склучването от името и за сметка на Костенската селска община от Българската народна банка заем от 25.000 л. със срок за 30 години и срещу залог на гората „Соколовец“, тѣй като тя не попада под категорията на горите, за които се говори в чл. 1 от закона за горите, понеже казаната гора я е придобила тая община чрез покупка.

„II. Парите от тоя заем да се употребят за доплащане дълга, останал от покупката на горепоменатата гора.“

И. Гетов (з): Нема нужда да го четете по-нататък.

Докладчик В. Костов (з): Това е вече указа, с който се потвърждава постановлението на селско-общинския съвет. И действително в 1897 г. те получават пари и един път завинаги се отърват от борчове, които да не разреждат на кумин.

Но в 1911 г., след толкова страдания, след толкова мъки, след като 30 години сѣ пазили гората със свои горски стражари, след като гората е била пак презасадена със селски труд, Министерството на земледелието, кой знае по какви съображения, повдига наново въпрос и казва, че гората е държавна и те остават в чудо. Какво да направят тогава. Обявява се войната и след нея, чак сега, те подават прошение до Народното събрание, с което молят не да им се отстъпи въпросната гора, но да не им се отнема.

Комисията, след като проучи въпросното заявление, се обърна към Министерствата на финансите и на земледелието с молба за техното мнение.

Ето какво донася Министерството на земледелието до комисията: (Чете) „На № 2324. Като Ви повръщам молбата на жителите на с. Костенец, Самоковска околия, чест имам г. председателю, да Ви уведомя, че гората „Соколовец“ е яйлак, описана като такъв от назначената за тая цел комисия с протокол № 2 от 3 юлий 1905 г.

„Наистина, жителите на с. Костенец сѣ купили яйлака, но с това те сѣ придобили само правото на паша и водной, каквото сѣ имали първите притежатели, а гората остава държавна, каквато е била и преди продажбата.

„Ето защо, на мнение сѣм да не се уважава молбата на жителите на с. Костенец и да не им се отстъпва яйлака, голкова повече, че въпроса за яйлаците ще бѣде окончателно разрешен в законопроекта за горите, който сега се разглежда в Камарата.“

Министерството на финансите, което сѣщо е било запитано, какво е неговото мнение по въпроса, отговаря следното: (Чете) „На № 2688. В отговор на писмото под насрещния номер, имам чест да Ви явя, г. председателю, че сѣм на мнение да се уважи молбата на жителите от с. Костенец, с която искат да не им се отнема общинската гора „Соколовец“.

И действително, г. г. народни представители, комисията, след дълги разисквания — може би повече от два часа се занимава с това заявление — като взе пред вид терзанията на цело едно село и че, когато другите села може би сѣ отивали по сборове, жителите на с. Костенец сѣ били по крѣчмите, за да разреждат на кумин и да сѣбират турски лири, та да платят на Арие и други, единдушно рели — никой не беше против — да не отнема държавата въпросната гора от жителите на с. Костенец-бана, а да я остави в техно владение.

Комисията моли Народното събрание да се съгласи да се отстъпи въпросната гора на жителите на с. Костенец-бана.

Министър М. Турлаков: Тя си е аслж техна.

В. Моллов (д): Въпросът е, че трѣбва друго-яче да се редактира решението на комисията.

Председателя: Има думата г. министъра на финансите.

Министър М. Турлаков: Г. г. народни представители!

Нема защо да стават повече разисквания след този доклад. Аз познавам с. Костенец, познавам и гората, ходил сѣм в нея. Нишой път не е ставало по-рано въпрос, че гората е на тогава или на оногава или че тя е яйлак. Само когато в 1911 г. дойде един закон, с който се искаше държавата да тури тогава край на тия спорове, комисията, която е минала по тия места, по донесение на противници на жителите на с. Костенец от съседните села, ограничила е и тая гора, като е била уж яйлак. В сѣщност тя не е била никакъв яйлак, а е била експлоатирана от тех, стгато те сѣ я купили. Те сѣ я купили от онзи турчин, който я е владял в турско време. Гората е до самите бани, тя започва от върха непосредствено до тех и се простира до землището на самото село, на по-малко от 2 км. от него. Вие знаете, че това село е едно от горските села в Самоковско, поминѣка му е по-малко от обработваема земя и ливади, а повече от обработване на дървен материал. Благодарение на тая гора, костенчанци можеха да си направят, без да става въпрос, две училища. Те ги започнаха преди войните, настѣпиха войните, излезе тоя въпрос и беа им спрени работите. Но в сѣщност те и досега си продължават експлоатирането на гората. Държавата не е могла да тури ръка на тая гора, въпреки туй сѣрваляване, което е искала да направи комисията. И аз

сметам, че ако речем да се водим точно по формулата, както искаше да каже г. Моллов сега, доколкото разбрах, трябва значи селото да се разпразя с държавата. Но работата е налице, хората имат документ кога съм я купили, който да gira от 1885 г. До 1911 г. не е ставало въпрос за туй.

Ето защо, аз сметам, че е основателно мнението на комисията.

Председателя: Има думата г. Андрей Ляпчев.

А. Ляпчев (д): Г. г. народни представители! Когато г. министъра на финансите дава, няма защо аз да се обаждам, че не давам. Но фактът е друг. Гората, според писмото на Министерството на земледелието, доколкото е водопой и паша, принадлежи на с. Костенец, доколкото е гора и земя, принадлежи на държавата. Касае се да се подари гората на с. Костенец, което има водопой и пашата ѝ. Щом г. министъра на финансите дава, немам нищо против.

Обръщам внимание само на едно нещо: когато се подарява държавен имот от такова естество, трябва един специален закон, а не е достатъчно само едно такова решение. Вие, обаче, го правите така.

Председателя: Има думата народния представител г. Васил Мулетаров.

В. Мулетаров (к): Нашата група е съгласна да се отстъпи правото на собственост върху въпросната гора на с. Костенец-бана. Обаче ние сметаме, че ако е право Министерството на земледелието, какво Арие е имал не правото на собственост, ами е имал ограничени права, в такъв случай да се даде на селото, правото на собственост, да се отстъпи гората от Народното събрание, бидейки държавата собственица, и да се остави свободно селото да си потърси парите, дадени на един човек, който нема право да обере селото: той фактически е обрал селото. И заради туй нашето предложение е, да се отстъпи на с. Костенец-бана правото на собственост върху гората и селото да има право да си вземе парите обратно от Арие, от наследниците на Арие, . . .

От земледелците: А-а-а!

В. Мулетаров (к): . . . защото той не е бил собственик.

А. Кундалев (з): И ако не дадат парите, да им отнемат гората.

Председателя: Ще гласуваме. Има две предложения. Понеже предложението на г. Мулетарова не изключва онова на прошетарната комисия, а го допълня, то ще гласуваме нейното предложение по-рано.

А. Кундалев (з): Трябва да кажем кой адвокат да хватат за парите. (Смех)

В. Мулетаров (к): Тебе, тебе!

Председателя: Които приемат предложението на прошетарната комисия, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събралието приема.

Които приемат добавката на г. Мулетаров към това предложение, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събралието не приема.

В. Мулетаров (к): Пак запазихте Арие. Пак чорбаджиите запазихте.

Министър М. Турлаков: А бе, кой ще може да одере Арие?

Н. Георгиев (з): Мулетаров ще го одере.

Председателя: Има думата докладчика г. Юрдан Вълков.

Ще се докладва от списък I прошения № № 53 и 54.

Докладчик Ю. Вълков (з): Г. г. народни представители! По първия списък № № 53 и 54 има две заявления, които са били разгледани от прошетарната комисия при докладчик покойния наш другар Тома Вълчев. Тези заявления ми се дадоха и аз съм длъжен да ги докладвам.

Първото заявление, № 53 по списъка, е подадено от Христо Иванов от Видин. Този човек е осъден от Видинския окръжен съд с присъда № 5.130 от 26 септември 1919 г. да заплати на държавата 5.000 л. глоба и мито 3-40 л. за това, че е нарушил закона за стопански грижи и обществена предвидливост, като е купил 79 кгр. пшенично брашно, 42 кгр. царевично брашно и 89 кгр. фасул за изхранване на семейството си. Като му налага Видинският окръжен съд тази глоба, пристава го поканва с две известия, даже с три, да внесе сумата от 5.003-40 л. Обаче той е съвършено беден и неспособен и не може да се събере сумата от него и независимо от това се вижда от издаденото му свидетелство от Видинското градско общинско управление, че той е доста стар, 76-годишен, и жена му 58-годишна. Това е цялото му семейство. А така също е и сакат с двата си крака и неспособен за никаква работа, съвършено беден и много стар.

Комисията, като се е занимавала в своето заседание от 16 ноември 1921 г. с това заявление, намерила за уместно, че сумата не може да се събере от него и че той е неспособен да я плати и моли Народното събрание да му опрости сумата.

В. Моллов (д): В Министерството на финансите да се прати заявлението за мнение.

И. Гетов (з): Материалното му положение какво е?

Докладчик Ю. Вълков (з): Той е съвършено беден.

И. Гетов (з): Финансовото министерство какво казва по това?

Докладчик Ю. Вълков (з): От свидетелството на Видинското градско общинско управление се вижда, че той е съвършено беден и нема никакви движими и недвижими имоти, 76-годишен е и сакат с двата си крака.

В. Моллов (д): Прието, по същество никой нема нищо против, но заявлението трябва да отиде в Министерството на финансите.

Докладчик Ю. Вълков (з): Комисията не е искала мнението на Финансовото министерство, като е имала пред вид, че е доста беден и е стар.

И. Гетов (з): Ха настрана!

Докладчик Ю. Вълков (з): Аз моля г. министъра на финансите да се съгласи да се опрости тая сума, защото не ще може да се събере.

Министър М. Турлаков: Ще се събере тя.

Председателя: Това заявление ще се препрати в Министерството на финансите за мнение.

Следующето заявление.

Докладчик Ю. Вълков (з): Следующето заявление, № 54 по списък I—също едно заявление, на което е бил докладчик Тома Вълчев—е от Василка Н. Петрова от София, ул. „Витошка“ № 12, и дъщеря ѝ Илинка Н. Петрова. На нея като съпруга на покойния Никола Петров, от гр. Видин, известен талантлив художник, в 1919 г. Народното събрание е отпуснало една народна пенсия от 200 л. месечно, което е одобрено с указ № 2 от 29 април 1919 г., публикуван в „Държавен вестник“ от 12 май с. г. Понеже живота сега е поскъпнал и тя е съвършено бедна, което се вижда от приложеното тук удостоверение, издадено от Софийското градско общинско управление за семейното ѝ положение, че се състои от нея и дъщеря ѝ, а материалното ѝ положение е, че не притежава никакви движими и недвижими имоти, моли да ѝ се увеличи пенсията.

И. Гетов (з): За какво получава пенсия?

Докладчик Ю. Вълков (з): Получава народна пенсия. Народното събрание ѝ е отпуснало тази пенсия в 1919 г., защото мъж ѝ е бил художник, принесъл е ценни услуги на изкуството.

И. Гетов (з): А-а-а! Орал и копал!

В. Моллов (д): Жив ли е мъж ѝ?

Докладчик Ю. Вълков (з): Мжж ѝ е починал. Тя моли да ѝ се увеличи пенсията, за да може да живее.

И. Гетов (з): Без последствие!

Докладчик Ю. Вълков (з): Комисията, като е разгледала това заявление и като е имала пред вид, че с 200 л. не могат да преживеят двама души членове на едно семейство, съвършено бедно, намира за уместно да ѝ се увеличи пенсията на 300 л. — от 200 л. на 300 л., със 100 л. да да ѝ се увеличи пенсията, за да може да живее.

И. Гетов (з): Министерството на финансите дало ли е мнение?

Докладчик Ю. Вълков (з): Министерството на финансите не е питано, защото е минало през Народното събрание през 1919 г.

В. Моллов (д): Тогаз попитайте го сега — сега решавате.

Председателя: Ще гласуваме. Които приемат предложението на прошеатарната комисия, да се увеличи на Василка Н. Петрова от София отпуснатата ѝ народна пенсия с 50%, т. е. от 200 на 300 л., моля, да вдигнат ржка. Малцинството, Събранието не приема.

В. Мулетаров (к): Не е орал, не е копал, какво ще ѝ се дава?

Обядат се: Мнозинство е.

Председателя: Моля. Ще гласуваме пак и ще преброим гласовете. Които сж за да се увеличи пенсията на просителката от 200 на 300 л., моля, да вдигнат ржка. Ще преброя гласовете. (След преброяване) Само 22 души. Малцинство.

Л. Кандев (к): Тогава нема кворум.

Председателя: Моля, немало кворум!
Има думата г. докладчика по следующото заявление от списък II.

Докладчик Ю. Вълков (з): Подадено е заявление от Стефана Александър Конакчиева — № 5 по списък II — жена на покойния поручик Конакчиев от 6 маршови полк, безследно изчезнал на 6 март 1917 г., с което заявление моли да ѝ се опрости сумата 31.372.50 л., която Българската народна банка иска от нея да ѝ се повърне като надвзета заплата на покойния ѝ мжж, който е бил чиновник в сжщата банка и през време на мобилизацията е бил повикан. Както всички други чиновници, и той, като всеки чиновник, е получавал заплата, обаче на 7 март на добруджанския фронт той е бил изчезнал безследно — дали е бил убит или пленен, не е известно положително — а тя е продължавала да получава заплата на мжжа си до 1921 г. Когато се завръщат пленниците, вижда се, че мжжът ѝ го нема, и Българската народна банка го уволнява със заповед № 241 от 7 март 1921 г. Обаче до 1921 г. тя е получавала заплата на мжжа си, като се е мислило, че той е пленник или пжж ще се завърне. Тая получена заплата възлиза на сума 31.372.50 л., която тя добросъвестно е получавала. След това, когато банката е поискала заплата, тя е подала заявление до Севлиевския окръжен сжд, за да ѝ определи инвалидна пенсия. Сжда с определение ѝ определила пенсия в размер на 2.200 л. годишно. Банката настоява да ѝ се повърне сумата от 31.372.50 л., но от изнесените тук документи, приложени към подаденото заявление, се оказва, че тя не може да повърне тая сума, защото е много бедна. От издаденото ѝ удостоверение от Софийската градска община се вижда, че тя не притежава никакви движими и недвижими имоти.

Прошеатарната комисия се занимава един пжт с това заявление и го прати в Министерството на финансите за мнение. Министерството на финансите го повърща с писмо № 7.138 от 19 юлий т. г., като казва: (Чете) „В отговор на писмото под насрещния нумер имам чест да Ви явя, г. председателю, че сжм на мнение да се уважи молбата на Стефана Александър Конакчиева, като ѝ се опрости сумата 31.372.50 л., неправилно получена заплата, добавчно възнаграждение и пр. на безследно изчезналия ѝ сжпруг Александър Конакчиев, бивш чиновник в Българската народна банка.

„Прилага се молбата с приложенията“.

Н. Пждарев (д): От кога ѝ е определена пенсията?

Докладчик Ю. Вълков (з): Пенсията е определена от 7 март, когато е изчезнал мжжът ѝ, а сждът е издал своето определение на 11 декемврий 1920 г. — значи, в началото на 1921 г. — като ѝ определя пенсия за миналото време. Обаче тя е получавала до това време заплата на мжжа си и е получила тая сума; а щом я е получила, тя я е изразходвала и сега не може да ѝ я повърне. Затова тя моли Народното събрание да се сжгласи и ѝ опрости сумата, понеже тя не може да ѝ изплати.

Комисията се занимава втори пжт с това заявление, след като е ходило в Министерството на финансите, и понеже се получи сжгласието на сжщото министерство да се опрости сумата 31.372.50 л., комисията реши да се опрости тая сума, като несжбираема.

Председателя: Има думата народния представител г. Никола Пждарев.

Н. Пждарев (д): Г. г. народни представители! Като се сжгласявам с мнението на комисията, аз сметам, да се намали от сумата 31.372.50 л. онази сума, която тя би получила като пенсия. За сжщото време тя е получавала и заплата, а сега сждът ѝ определя и пенсия. Поне това, което ѝ се дава за пенсия през онова време, да се приспадне — може да се направи сметка каква сума ѝ се пада като пенсия.

Докладчик Ю. Вълков (з): 2.200 л. годишно.

Н. Пждарев (д): И тая сума да се намали от сумата 31.372.50 л.

Министър М. Турлаков: Или най-малкото пенсията ѝ да почне от деня, когато е престанала да получава заплата на мжжа си.

Н. Пждарев (д): Това ние не можем да решим, защото определението на сжда определя от кога започва пенсията ѝ. Ние можем да намалим сумата 31 хиляди лева със сумата на пенсията.

Министър М. Турлаков: Теоритично погледнато, не е право тя да получава за едно и сжщо време и заплата на мжжа си, и пенсия.

Председателя: Ако е похарчила заплата, как ще я повърне?

Л. Кандев (к): Тя е изразходвала тия суми.

Председателя: Които приемат предложението на прошеатарната комисия, както се изложи от докладчика, моля, да вдигнат ржка. Мнозинство, опрощава се сумата 31.372.50 л. на Стефана Александър Конакчиева за надвзета заплата на безследно изчезналия ѝ сжпруг поручик Конакчиев през време на военните действия през 1917 г.

Докладчик Ю. Вълков (з): № 15 по сжщия списък. Г. г. народни представители! Общинския сжет на с. Левски с едно протоколно решение № 41 от 21 септемврий 1921 г. е поискал да се отпусне железен материал за направата на един мост на р. Осжм, който ще се използва от няколко села, изброени в протокола. След това с друг протокол № 48 сжщият общински сжет пак иска да се разреши от Народното събрание този въпрос, като се отпусне железен материал за направата на този мост. Този протокол е пратен в Министерството на обществените сгради, пжтищата и благоустройството и то с писмо № 20.852 от 12 декемврий т. г. отговаря: (Чете) „Тук приложен протокола № 48 от 16 ноемврий 1921 г. на Левския селско-общински сжет, чест имам да Ви изпратя, г. председателю, с ходатайство за направата на моста над р. Осжм при с. Левски, Плевенско, да се отпуснат от Министерството на железниците на Левската община безплатно шест железни греди, двойно Т. с профил № 60 и дължина 15—17 м.“ Обаче те в протокола си не определят точно колко релси или греди искат и това комисията не знае.

Председателя: В писмото на Министерството на обществените сгради, пжтищата и благоустройството се говори за шест железни греди.

Докладчик Ю. Вълков (з): Комисията не можеше да знае от къде изхожда тая цифра 6, защото от протокола не се вижда какво искат те. Те искат железен материал за направата на този мост, който ще обслужва шест села,

които не могат да откарват храните си на пазара, нито да отиват на пивите си, ако моста не се направи. В писмото на Министерството на обществените сгради, пктищата и благоустройството се говори за отпускане на шест релси. Комисията реши да се отпусне безплатно искания материал — шест железни греди, визирани в писмото на Министерството на обществените сгради, пктищата и благоустройството.

Министър М. Турлаков: Дали ги има?

Докладчик Ю. Вълков (з): Има ги. Взехме мнението на г. министъра на железниците и той каза, че такива има и може да ги даде.

Председателя: Заедно с нужните приспособления и парпети.

Л. Кандев (к): При условие, че ще гласуват при изборите за дружбашите.

Председателя: Които приемат да се отпуснат безплатно от Министерството на железниците на с. Левски шест релси с приспособленията и нужните парпети за направата на мост на р. Осъм, моля, да вдигнат ръката. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Ю. Вълков (з): № 7 по същия списък: Училищното настоятелство в с. Кесарево, Горноореховска околия, с молба иска от Народното събрание да му се повърне помещението на бизпето околийско управление на Кесаревската околия, като в своето заявление казва, че населението от Кесарево още в 1880 г. със свои средства е направило това здание за помещене на околийското управление, обаче в 1901 г., когато околията е била закрита, това помещене е останало пак за държавата, независимо от това, че кесаревското население го е правило, като е давало материали, тухли и други. Сега училищното настоятелство иска държавата да му повърне това здание, което да служи за училище — за прогимназия.

От земеделците: Спор няма.

Докладчик Ю. Вълков (з): И Министерството на народното просвещение дава своето съгласие, като моли Народното събрание да се съгласи да отпусне това здание. Комисията се занимава на 6 декември с въпроса и намери за уместно да се повърне.

Председателя: Които приемат предложението на комисията, моля, да вдигнат ръката. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Ю. Вълков (з): № 8 по същия списък: Заявление от Еню Х. Иванов от гр. Шумен, с което моли да му се отпусне едно възнаграждение от Народното събрание, каквото той намери за добре, за да се направят крака на дъщеря му Хриска, 17-годишна, на която съдбата и е такава, че се е родила без крака. Тя е имала такава, обаче сега сж се счупили и сж останали сжвсем негодни и той моли да му се отпусне една сума, за да може да й се направят такива крака. Прилага едно удостоверение от Шуменското общинско управление, от което се вижда, че той нема никакви имоти и че семейното му положение се състои от него, жена му и други две деца, между които и тази Хриска. Той получава една месечна пенсия от 34 л. — това е всичкия му месечен доход.

Комисията, като се занимава с този въпрос, намери за уместно, вместо да отпусне такава сума, да удовлетвори молбата в смисъл, като се направят краката на държавни разноси в ортопедическата работилница и Министерството на железниците да разреши безплатно пътуване на момичето и на един член от семейството — майката или бащата — от Шумен до София и обратно. И аз моля Народното събрание да се съгласи и възприеме мнението на комисията, като се направят тези крака в ортопедическата работилница безплатно и да се разреши безплатно пътуване по държавните железници от Шумен до София и обратно на Хриска и на един член от семейството.

(Председателското место заема подпредседателя К. Малев)

Председателстващ К. Малев: Ще дам на гласуване решението на комисията, както го докладва г. докладчикът: да се разреши да се направят изкуствени крака на Хриска

Х. Иванова от гр. Шумен, а така също и безплатно превозване по държавните железници от Шумен до София и обратно на Хриска и на един член от семейството. Които приемат това предложение, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Собранието приема.

Докладчик Ю. Вълков (з): № 9 по същия списък: заявление, подадено от няколко души поборници и поборнички още от турско време, преди освобождението, именно от Мария Пенева, жена на покойния поборник Моно Тодоров, Елена М. Грънчарова, Стефан Филев, Молла х. Стоянова, жена на покойния Михаил х. Стоянов и Венета Ст. Бояджиева, жена на покойния Стефан Бояджиев, всички от гр. Горна-Ореховица, с което искат да им се увеличи пенсията, защото им е недостатъчна, за да могат да живеят. Прилагат нужните документи, от които се вижда, че сж сжвършено бедни и поради това може да им се отпусне. Обаче комисията, като се занимава с въпроса, намира, че не може да им се увеличи пенсията на всички тъй, както сж подали заявлението, защото от Народното събрание е отпусната пенсия само на Елена Грънчарова и Молла х. Стоянова и на тех може да се увеличи пенсията, обаче на другите пенсията е отпусната от пенсионното отделение. Те там сж дали заявление за отпускане пенсия, обаче то връща молбите им с писмо, в което се казва: (Чете) „Приложени тук изпращаме ви 4 пенсионни книжки под №№ 1636, 810, 599 и 177 за 1921 г. на живущите в града ви пенсионери Радован Савов, Симеон Ралев, Венета Стефанова и Мария Пенева, с молба да се предадат те на същите със съобщение, че молбите за увеличение на пенсията им сж оставени без последствие, понеже те или техните съпрузи не отговарят със заслугите си на изискванията на чл. 3 от закона за пенсията и възнагражденията на опълченците и поборниците“. Обаче пенсията на първите две — Молла х. Стоянова и Елена М. Грънчарова сж отпуснати от Народното събрание през 1905 г. — на едната 40 л., а на другата 50 л., и като сжвършено бедни намираме, че е уместно да им се увеличи пенсията, като се отпусне по 200 л. месечна пенсия на двете. Аз моля Народното събрание да се съгласи с мнението на комисията.

И. Гетов (з): Финансовия министър дал ли е съгласието си?

Докладчик Ю. Вълков (з): Мнението на финансовия министър не е искано. Но заявленията на Молла х. Стоянова и Елена М. Грънчарова сж ходили в Управлението на държавните дългове, и то ги повръща със съобщение, че не може да увеличи пенсията, понеже те сж отпуснати от Народното събрание.

Председателстващ К. Малев: Има думата г. министъра на финансите.

Министър М. Турлаков: Г. г. народни представители! Аз мисля, че този въпрос не требаше да се докладва тук, понеже той е в свързка със закона за пенсията на поборниците и опълченците, и онези, които имат право на пенсия по този закон, отпускат им се пенсия, и за техните пенсии миналата година, както знаете, в бюджета предвидехме едно увеличение. Тази година, пред вид на туй, че условията на живота се измениха значително, предвидехме едно увеличение на поборническите пенсии в бюджета-проекта, който ще ви се поднесе.

Колкото се касае до ония две, на които Народното събрание в еди коя-си година им е било отпуснало народна пенсия, аз мисля, че това не е мотив, защото и тогава Народното събрание, според мене не е требвало да постъпи така. Шом има закон за пенсията на поборниците и опълченците, той трябва да се спазва, и на онези, които имат право по него закон на такава пенсия, ще се даде такава пенсия, а на онези, които немаат право, нема защо да се отпускат пенсия. Защото иначе ще обърнем работата така: всички ония, които не получават удовлетворение от там, да поискат такава от тука.

Председателстващ К. Малев: Има думата народния представител г. Ангел Грозков.

А. Кундалев (з): Г. г. народни представители! Въздържках се много да не вземам думата, но като видех, че между 10-те докладвани заявления и прошения има такива дребни работи, които явно личат и е достатъчно малко да се понапрегне човек, за да разбере кое е за Народното събрание и кое не, вземам думата, за да ви кажа, че ние сме 216 души

депутати и получаваме по 250 л. на ден, тјй че, за час ни се падаат 13.000 л. 13.000 л. ние ги изядаме за едно празно заявление, за краката му, за цървулките му, за кондукрите му и ще станем смешни да отиваме да отпуштаме за иктуване от Шумен до тук. По-добре е дај ѝ на вратата 100 л. и ѝ кажи, че не му е тук местото. Нека не ми се сжрдат членовите на прошетарната комисија, но това не е Народно сжбрание. 52.000 л. вземаме за четири часа, и тези четири часа ще прекараме за разни прошения, половината ще приемем, а половината ще отхвжрлим — ќе станем смешни.

Л. Кандев (к): Такава ви е работата, бае Грозков.

Председателствувац К. Малев: Г-да! Ще дам на гласуване предложението на докладчика. Но понеже г. министра не е сжгласен да се отпусне пенсия на тези две лица, затуй ќе дам на гласуване мнението на г. министра. Којто приеми мнението на г. министра, да не се увеличава пенсията на тези две лица, моля, да вдигнат ржка. Мнозинството, Сжбранието приема.

Докладчик Ю. Вжлив (з): № 12 по сжщия списжк. Заявление от Георги Манчев, жител софийски, баща на убития Методий Георгиев, којто биде убит заедно с министра Димитров. Баштата моли да му се отпусне еднократна помош, за да може да преживее. Прилага едно свидетелство, от-което се вижда семейното положение и материјалното сжстояние; нема никаква недвижлив имот, а получава само една пенсия от 340 л.

Комисијата, како се занима со този вжпрос, во своето болшинство намери за уместно да му се отпусне една сума от 15.000 л., со којто да може да издржжа децата си: една студентка, друго едно момиче ученичка, друго момче на 22 години, којто е на работа.

Некои от комунистите: Баштата ли иска?

Докладчик Ю. Вжлив (з): Да, баштата иска тази помош. Комисијата му отпусна 15.000 л.

Л. Кандев (к): По-рано не отпунахте ли?

Докладчик Ю. Вжлив (з): На него лично не е отпунато. Комисијата намери за уместно да му се отпунаат 15.000 л. и аз моля Народното сжбрание да се сжгласи и одобри това мнение на комисијата.

Министар М. Турланов: Мнението на министерството по този вжпрос не е искано.

Председателствувац К. Малев: Има думата народниот представител г. Никола Пждарев.

Н. Пждарев (д): Г. г. народни представители! По това заявление, по тази молба аз не чух комисијата да докладва, дали Методий Георгиев, којто е убит, е убит при изпжлнение некаква државна служба, дали е бил натоварен да изпжлни некаква служба за сметка на државата и при изпжлнение на тази служба или по повод на изпжлнението на тази служба да е паднал убит. Ако това беше така, државата може да се нажрби со уреждане положението на неговите наследници. Но ако Методий Георгиев не е изпжлнявал никаква државна служба и сега ние искаме да отпуснем на наследниците му некаква сума, тогава ние ќе извжршим един частичен акт, којто ќе говори зле за Народното сжбрание. Маса убијства стават во страната. Државата е длжжна, наистина да гарантира живота на хората и да предупреди убијствата, но како станат убијствата, државата не може да поеме ангажмента да удовлетворява наследниците на убитите. Да ни се представат тук специални некакви услови, освен това, че Методий Георгиев или неговия баща може да имат лични приятели междо народните представители, аз не виждам. Баштата е пензионирал, следователно, има средства за издржжжа. Не се знае, дали Методий много се е грижил за свој баща да го издржжа, којто е бил жив, но вжв всеки случај не ние ќе разрешим този вжпрос. Вжпросот е за принцип: треба ли Народното сжбрание за едно известно убијство, во којто државата не е ангажирана со никаква поржчка, направена на този човек, да вжрви там, кждето е тржнал, да поема ангажмент да дава 15.000 л. на неговия баща или на наследниците? Аз сметам, че това не може да направим. Има специален закон, којто задлжжава селшцето, во чийто район е извжршено убијството, да обезбети потжрпевшия. Ако потжрпевшият има право на таква

обезбечение, той ще ги получи по силата на закона, а не по силата на нашето благоволение, и аз сметам, г. г. народни представители, че вие ќе извжршите един акт на справедливост и ќе заштитите достоинството на Парламента, којто не настжпваме в материја како тази. Законот урежда положението на всички пострадали, а не специално на този или на онзи. И понеже имаме закон, аз сметам, че по този вжпрос ние не треба да отпуштаме таква сума. Не чух, дали по този вжпрос и Финансовото министерство, финансовия министар, којто разполага со средствата на државата, си е казал думата. Но аз сжм убеден, че Финансовото министерство не може да даде мнение да се отпусне таква сума, затуй, зашто специалниот този случај не може да занимава Народното сжбрание.

Министар М. Турланов: Мнението на Финансовото министерство не е искано.

В. Мулетаров (к): Имате практика. Не го слагајте тогава на гласуване, а да се изпрати во Финансовото министерство.

Председателствувац К. Малев: Ще дам на гласуване решението на прошетарната комисија. Којто приеми решението на прошетарната комисија, како се докладва от г. докладчика, да се отпусне еднократна помош на Георги Манчев, баща на убития Методий Георгиев, моля, да вдигнат ржка. Малцинството, Сжбранието не приема.

Докладчик Ю. Вжлив (з): № 14 от сжщия списжк. Заявление или писмо от благодетелното друшество „Добрий Самарянин“ от Ст. Загора. Искано да му се отпусне от државата еднократна помош, за да може да издржжа своето сиропиталище. Това сиропиталище сжществува, според техното заявление, от околу 22 години, минали сж през него повеќе от 200 души работници и работнички.

От комунистите: А-а-а, „работнички“!

Докладчик Ю. Вжлив (з): Сега сж станали такви. — Сега издржжа 32 кржгли сираци от през войната, обаче приходите на сиропиталището годишно вжзлизат на околу 10.000 л. и не може да покрие своите разходи и поради това со едно заявление моли Народното сжбрание да се сжгласи и да му отпусне еднократна помош, за да може да покрие своите разходи и да посреще издржжката на децата.

Прошетарната комисија во своето заседание на 8 декември се занима со това заявление и еднородно реши да му се отпусне еднократна помош от 20.000 л., со којто помош да може да издржжа тези деца, којто сега има во своето сиропиталище.

Н. Пждарев (д): Колко деца сж?

В. Мулетаров (к): Финансовото министерство дало ли е мнение?

Председателствувац К. Малев: Има думата народниот представител г. Ламби Кандев.

Л. Кандев (к): Не само това сиропиталище е, но има во Бжлгария маса сиропиталища, којто не могат да издржжат своите питомци, зашто всичко е оставено на частната благотворителност. Тия частни благотворителни друшества не гледат добре своите питомци. Имало е случај, дете за сметка на питомците се хрангутаха бжлгарски поети, на којто г. Омарчевски искаше да прави юбилей. За да не се хранат тези хора с хлеба на отделните сираци и за да не бждат тези сираци гледани от подобни сиропиталища, длжг е на државата да поеме изцело издржжката и да организира како треба издржжката на подобни сираци от войната и всички други, којто не могат да бждат издржжани; а сжщо така државата треба да организира и тжй наречените сиропиталища, дете да бждат издржжани стиналите негодни да се издржжат старци. Нема зашто државата да дава отделни подаяния, на туй сиропиталище малко, на друго малко, а на некои нищо да не даде,

В. Мулетаров (к): И децата да стоят гладни.

Л. Кандев (к): А вжв всички сиропиталища питомците сж гладни, голи, боси, негледани и обикновено тврде многу мрат во тия сиропиталища.

В. Мулетаров (к): По-бжрзо ги изпращат, за да останат парите.

Председателстваващ К. Малев: Има думата г. министър на финансите.

Министър М. Турлаков: Това сиропиталище е основано по частна инициатива и съществува от 20 години. Сиропиталища, които се основават сега, се основават от окръжните съвети. Окръжното сиропиталище се намира в Чирпан. В сиропиталището в Стара-Загора, което има подарено едно помещение, има една бивша гимназиялна учителка, която и се грижи най-главно за него. Понеже през време на войната това помещение беше реквизирано и питомците не бяха там, искаха и им се даде от държавата известна сума за поправка. Преди 2—3 години искаха и ние предвидихме в бюджета 5.000 л. Сега искат помощ, защото нямат никакви други средства за сиропиталището, освен подаянията, а пък не може да се издържа само с тях. Понеже е основано с благотворителна цел, кръстено е „Добрий Самарянин“, издържат се около стотина деца и не могат друго-яче, те сж се обхрнали за помощ към държавата. Признавам, че държавата ще трябва да разреши тези въпроси коренно, основно, еднакво за всички, и мене ми се струва има приготвен един проект, който ще се разгледа и който цели да се обединят всички институти за благотворителност, както за сирачета, така и за инвалиди. Но той ще дойде подир няколко време.

Председателстваващ К. Малев: Ще дам на гласуване решението на прошектарната комисия, както се докладва от нейния докладчик. То е: да се отпусне еднократна помощ от 20.000 л. на сиропиталището „Добрий Самарянин“ в Стара-Загора. Които приемат това решение на комисията, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчик М. Донсузов (с): № 64. Г-да! 12 семейства бежанци в Бургаз сж живели в едно здание от 14 стаи. На 7 август зданието се запалва от долния етаж и изгорело в един час, като всичката покъщнина на тези бежанци изгаря и даже една жена, като не могла да излезе, остана в пламъците и изгорела. Оставени съвсем без покъщнина и без дрехи, те молят Народното събрание да им се притече на помощ със своята лепта. Има удостоверение от общината, което казва, че сж останали съвършено голи и че нямат никакви недвижими и движими имоти.

Въз основа на това комисията реши да им се отпусне по 5.000 л. на семейство, 60.000 л. значи, като помощ, за да се обезведат с малка покъщнина. Комисията е единодушна и моли Събранието да приеме това решение. Бежанците сж от Лозенград и околията.

Председателстваващ К. Малев: Има думата народния представител г. Ламби Каудев.

Л. Каудев (к): Решението на комисията действително е справедливо, но мене ми се струва, че предвидените 5.000 л. сж много малко. Какво ще стигнат 5.000 л.? Дали юрган да вземат, дали черга, за да се обезведат? Трябвало е комисията да предвиди поне по 10.000 л., за да си набавят хората що-годе покъщнина, макар тя да е скромна. Един път изгорели в Тракия, а сега втори път като бежанци — в Бургаз.

Правя предложение помощта да бъде увеличена на 10.000 л. на семейство. Вместо по 5.000 л. да бъде минимално по 10.000 л.

Министър М. Турлаков: Колкото е решила комисията.

В. Мулетаров (к): 5.000 л. какво сж, г. министре? Една черга днес струва 1.000 л.

Министър М. Турлаков: Би трябвало туй заявление за помощ да отиде в друго учреждение, което се занимава с въпроса за бежанците, но понеже комисията е решила вече, сметам, че трябва да им се даде.

И. Гетов (з): Каквото е решила комисията — туй то!

Председателстваващ К. Малев: Най-напред ще дам на гласуване предложението на г. Каудева.

Некой от земеделците: Г. председателю! Винаги се гласува най-напред предложението на комисията.

Председателстваващ К. Малев: . . . което е помощта да бъде увеличена от 5.000 на 10.000 л. на семейство. Които

приемат това предложение, моля, да вдигнат ръка. Малцинство, Събранието не приема.

Ще дам на гласуване решението на комисията, което е да се даде по 5.000 л. еднократна помощ на пострадалите бежанци, именно на Атанас Димов, Атанас Тодоров Гендов, Георги Тръндафилов, Димитър Стоянов, Никола Костов Терзиев, Ради Николов, Христо Стоянов Шейтанов, Иван Атанасов Бучакчиев, Коста Христов, Димитър Янев, Димитър К. Ибришимов, Ангел Д. Ибришимов, всички от Лозенград и околията му, сега живущи в гр. Бургаз. Които приемат това решение на комисията, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Има думата г. докладчика да докладва № 74 от списък II — заявление на жителите на с. Мансарлий, Ямболска околия, да им се отпусне заем от Българската земеделска банка под гаранция на държавата, за да могат да се изхраният и посеят нивите, понеже град е опустошил нивите им.

Докладчик И. Стойнов (з): Г. г. народни представители! Жителите на с. Мансарлий, Ямболска околия, подават едно заявление до Народното събрание да им се отпусне заем под гаранция на държавата, защото туй лето, в началото на жетвата, е паднала небивала градушка, по-голема от кокоши яйца, която е унищожила всичките им посеви. Туй е констатирано и с протокол от една комисия. Не им останали никакви храни, за да изхраният своите семейства, а още повече и семе, за да посеят приготвените си угари.

Комисията, като взема всичко това пред вид, реши да им се отпусне кредит пред Земеделската банка до 10.000 л. на семейство под гаранция на държавата затуй, защото кредитите, които банката им е открила сж изчерпани и те не могат да вземат други, освен да отиват при лихварите, а в днешно време и такива даже не могат да намерят, затова моля почитаемото Събрание да гласува това решение на комисията да им се отпусне този кредит, който разбира се ще бъде и лихвен.

Заявлението е изпращано в Министерството на финансите, и то дава своето мнение, че е съгласно да им се отпусне тоя заем, обаче заема да бъде лихвен.

Председателстваващ К. Малев: Има думата г. Теню Кортенски.

Т. Кортенски (з): Г. г. народни представители! С. Мансарлий става 2—3 години под ред как го закача градушка. Но макар че две години, 1919 и 1920 г., го закачи градушка наполовина, тази година на 2 юлий го съвсем унищожи. И днес хората не само, че нямат храна за издръжката на семействата си, но нямат и семе за угарите, които сж подготвени за сеяне — всички седат празни, добитъка нема плева нито зоб, нито нищо. От есента, колкото имаха, продадоха, за да изхраният остатъка, но днес се намират пак в голема мизерия и не могат нижде да намерят кредит, защото става тая година, трета под ред, как пада градушка. Заради туй те се обръщат към Народното събрание и молят да им се отпусне на всеко отделно лице кредит под гаранция на държавата. Само, че тази сума 10 хиляди лева, предвидена от прошектарната комисия, ми се вижда малка за всеко едно семейство, защото там има по-големи семейства, на които сега ще трябва и пари и семе да си вземат и за изхранване на добитъка. Ето защо, аз правя предложение да се отпусне по-голема сума — до 15 хиляди лева, и тези пари да им се раздадат пропорционално според хората, според силите на всеко едно семейство.

Министър М. Турлаков: До 20 хиляди лева според предложението, и според нуждите.

Докладчик И. Стойнов (з): Аз се съгласявам с мнението на г. министра — да се отпусне заем до 20 хиляди лева, защото има семейства, на които трябва по-големи суми, още повече, че държавата не харизва тия суми а ги дава под гаранция и под лихва.

С. Манов (к): Това е много справедливо.

Председателстваващ К. Малев: Ще дам на гласуване решението на комисията, но има предложение, с което се съгласява г. министъра на финансите и г. докладчика, сумата да се качи или повинни до 20 хиляди лева.

С. Манов (к): До 20 хиляди лева на семейство.

Министър А. Оббов: Кой колкото поиска.

Д. Нейнов (с): От 15—20 хиляди лева.

Л. Кандев (к): Да се обясни какво се разбира „според нуждата“, та да нема партизанлък после: на едного да се отпуска, а на другото да не се отпуска.

Министър А. Оббов: Всеки има право да получи колкото поиска до 20 хиляди лева.

Председателстващ К. Малев: Който е съгласен да се отпусне на жителите на с. Мансарлий, Ямболска околия, от Българската земеделска банка под гаранция на държавата на семейство до 20 хиляди лева с лихва, за изхранване на семействата и добитъка им и за посев под надзора на общината, моля, да вдигне ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Следва доклада на заявление № 75 от списък II.

Докладчик И. Стойнов (з): Жителите на с. Миديرис, тоже Ямболска околия са подали заявление до Народното събрание със същото съдържание.

Комисията реши и на тех да отпусне заем до 10 хиляди лева, с лихва, на семейство, под гаранция на държавата за изхранване на тех и на добитъка им и то под надзора на общината.

Министър А. Оббов: Предлагам и тук да се увеличи размера на заема до 20 хиляди лева.

Т. Кортенски (з): Това село е още повече пострадало.

Председателстващ К. Малев: Ще дам на гласуване решението на прошегарната комисия да се отпусне на жителите на с. Миديرис, Ямболска околия от Българската земеделска банка, според нуждите, до 20 хиляди лева, с лихва, на семейство, под гаранция на държавата и за изхранване на тех и на добитъка им и то под надзора на общината. Моля, които приемат това решение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

С. Манов (к): И тук се разбира, че заема се отпуска по искване.

Министър М. Турлаков: Да.

Докладчик И. Стойнов (з): Ще докладвам заявление № 73 от списък II от жителите на с. Стефан-Караджово, Казлълагашка околия, да им се отпусне помощ, за да построят жилищата си, които пожар унищожил. В заявлението си казват, че по невнималие жителя Стоян Велчев на 28 юлий 1921 г. запалил своята плевня, обаче в същото това време имало силен ветър, който станал причина за едно късо време пожара да обземе цела махала, в която са изгорели 13 къщи, 2—3 плевника и един хамбар. Тези хора молят Народното събрание да им отпусне безвъзвратна помощ от държавата, кредит от Българската земеделска банка под гаранция на държавата, безплатен строителен материал от държавата, както и безплатното му превозване по държавните железници до гара Ямбол.

Комисията, като взема пред вид, че друго нещо не може да направи, освен да им отпусне дървен материал от държавните гори, реши, да им се отпуснат безплатно 200 кубически метра дървен строителен материал от държавната гора, като се смета превоза му по българските държавни железници тоже безплатно.

Но аз искам тук лично да кажа, че би требвало на същите тези хора да им се даде и кредит пред Земеделската банка поне до 10.000 л. на семейство, което е пострадало, та предлагам освен това, което е решила комисията — да им се дадат 200 кубика дървен материал, който ще бъде разпределен от общинската власт според нуждата — да им се отпусне до 10.000 л. кредит на семейство пред Земеделската банка, под гаранция на държавата.

Председателстващ К. Малев: Има думата г. министъра на земледелието.

Министър А. Оббов: Аз предлагам Народното събрание да приеме да се открие под гаранция на държавата кредит до 20.000 л. пред Земеделската банка и на тези пострадали домакинства от това село. Също така да им се отпусне безплатно и 200 кубически метра дървен материал от държавните гори, както и превоза му по българските държавни железници да бъде безплатен.

С. Манов (к): Как ще стане разпределението на материала?

Л. Кандев (к): Би било по-правилно да стане от специална комисия, избрана от самите пострадали с участие на техническата власт, да не би да стане известен партизанлък.

Министър А. Оббов: Немам нищо против разпределението на материала да стане, като се има пред вид за база вида на постройките, които са изгорели, следователно, разпределението да стане пропорционално.

Председателстващ К. Малев: Ще дам на гласуване решението на комисията да се отпусне безплатно на пострадалите от пожара на 28 юлий 1921 г. жители на с. Стефан-Караджово, Казлълагашка околия, 200 кубически метра дървен строителен материал от държавните гори за постройка на изгорелите им 13 къщи, 4 плевници и един хамбар, като се сметне и превоза по българските държавни железници тоже безплатно, както и предложението на г. министъра на земледелието, да се отпусне на всеко семейство до 20.000 л. с лихва под гаранция на държавата, моля, които приемат това предложение, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Л. Кандев (к): С обясненията на г. министъра за разпределението на материала.

Министър А. Оббов: Да, като разпределението на материала стане пропорционално с нуждите на всеко семейство, като се вземе за база вида на изгорелите постройките, защото сега може да построят много по-финни постройките, тъй като нема смисъл да строят същите дупки; но, казвам, разпределението да стане пропорционално, а който иска да строи по-хубави къщи, разбира се, трябва да доплати разликата.

Председателстващ К. Малев: Има думата докладчика г. Коста Канев да докладва заявлението № 23 от списък II на Милан Матов от гр. София, с което моли да се отпусне народна пенсия на брат му Христо Матов, като стар учител.

Докладчик К. Канев (о): Постъпило е заявление от Милан Матов, живущ в София, ул. „Мария Луиза“ № 19, който излага, че брат му Христо Матов, родом от Струга, Македония, свършил Солунската мъжка гимназия през 1902 г., е бил 10 години учител из Македония, като пронагащирал българската идея. Няколко години преди войните се завърнал в България, дето учителствувал 7—8 години; бил е гимназиален учител тук, в София, Стара Загора и Пловдив. През 1918 г. въпросния нещастник, да го кажа от себе си, заболел от парализ, следователно, не могъл да попълни годините за пенсия. Брат му, подателя на настоящето заявление, Милан Матов, се обръща към Народното събрание, с което иска да му се отпусне една шо-годе помощ.

Министър М. Турлаков: На Христо Матов.

Докладчик К. Канев (о): Да, на брата му. Прошегарната комисия в целия си състав от 6 декемврий уважи молбата на Милана Матов от София, като реши да му отпусне народна пенсия от 400 л. месечно.

Министър М. Турлаков: Вземено ли е мнението на Министерството на финансите?

Докладчик К. Канев (о): Заявлението е пращано в Министерството на народното просвещение.

Министър М. Турлаков: Не е достатъчно. В списъка се казва, че се отпуска народна пенсия на Христо Матов, а тук се споменава друго име. Христо Матов е известен като учител, а Милан Матов е друг. Ти казваш да се отпусне народна пенсия на Милан Матов.

Докладчик К. Канев (о): Брат му дава заявление, просбата е от него.

Министър М. Турлаков: Вие казвате, че комисията решила да се отпусне на Милана Матов.

Докладчик К. Канев (о): В протокола е съжркано.

Л. Кандев (к): Да се изпрати в комисията отново.

Министър М. Турлаков: Заявлението нека се изпрати в Министерството на финансите за мнение и тогаз да се повърне.

Председателстващ К. Малев: Настоящото заявление ще се изпрати по принадлежност, в Министерството на финансите.

Моля г. докладчик да докладва заявлението № 33 по списък II на Менда Свещеник Овентијева от Галичник, с което моли да ѝ се отпусне пенсия, понеже сжпругът ѝ свещеник Овенти Исачев е бил убит от сръбските власти през време на войната.

Докладчик К. Канев (о): Постъпило е заявление от Менда свещеник Овентијева, родом от гр. Галичник, Македония, живуща в София, ул. „Мария Луиза“ № 67. Присителката с настоящата молба излага, че покойният ѝ мъж, свещеник Овентијеви, който е бил родом от Галичник, Македония, през 1913 г. е останал в Сърбия, обаче не се подчинявал на сръбските власти и в последствие бил третиран и заканен от самото население с убийство; през 1918 г., когато стана оттеглянето на нашите войски от Македония, въпросния свещеник един вид не желал да напусне своята си енория и останал там и в края на крайщата сърбите го убили. Обръща се сжпругата на покойния свещеник и иска що-годе помощ от държавата.

Комисията с протокол от 6 декември м. г. уважи молбата на въпросната просителка и ѝ отпусна 2.000 л. еднократна държавна помощ, за да си купи нещо на децата. Има едно удостоверение, от което се удостоверява, че нито тук, в София, нито другаде разполага с некакъв движим или недвижим имот. Самото ѝ семейство се състои от нея, на 49 години, три деца: първо, Сава, 12 години — гърбава; второ Драгана, на 9 години — глуха; трето, син Методи, на 7 години. Затова моля народното представителство да се съгласи да потвърди решението на комисията.

Председателстващ К. Малев: Ще дам на гласуване решението на прошегарната комисия, да се отпусне на Менда свещеник Овентијева еднократна държавна помощ в размер на 2.000 л., понеже сжпругът ѝ, като свещеник през време на войната, бил убит от сръбските власти.

В. Мулетаров (к): Сигурно за хубави работи!

Председателстващ К. Малев: Моля, които приемат това решение на прошегарната комисия, да вдигнат ржката. Мншество, Сжбраннето не приема.

Следва доклада на заявлението № 76 в списък II от Културно-просветителното дружество „П. К. Яворов“ от гр. Харманлий, с което иска да му се дадат даром бракувани 14 стари железни релси от Харманлийската или Златендолската гари, за да си построят салон.

Докладчик К. Канев (о): Постъпила е молба от Културно-просветителното дружество „П. К. Яворов“ от Харманлий. И това дружество от известно време пасам устройва разни веселия и т. п. в един от салоните на тамошното казармено помещение. Обаче последното не е толкова пригодно за тази цел, та иска 14 бракувани релси от Харманлийската или Златендолската гари. Получава суми от разни представления и т. п., употребява ги за благотворителни цели, обаче нема спестени суми, за да може да купи материял, за да си построи салон.

Некой от комунистите: Какво иска?

Докладчик К. Канев (о): Иска само 14 стари железни греди.

Комисията с протокол от 8 декември м. г. уважи молбата на просителите и аз ходатайствувам пред Народното сжбрание да потвърди решението на комисията.

Председателстващ К. Малев: Ще дам на гласуване решението на прошегарната комисия, да се отпуснат даром на дружество „П. К. Яворов“ в гр. Харманлий 14 стари железни релси от находящите се такива в Харманлийската или Златендолската гари, за да му послужат при построяването на дружествен салон. Моля, които приемат това решение на прошегарната комисия, да си вдигнат ржката. Мншество, Сжбраннето не приема.

Министър М. Турлаков: Предлагам да се вдигне заседанието и в понеделник от 2 ч. след пладне да имаме заседание сме сжщия дневен ред.

Председателстващ К. Малев: Които приемат предложението на г. министра на финансите, да се вдигне заседанието и да имаме заседание в понеделник, в 2 ч. след пладне, сме сжщия дневен ред, моля, да си вдигнат ржката. Мншество, приема се.

Вдигам заседанието.

(Вдигнато в 6 ч. 50 м. вечерта)

Председател: **Н. АТАНАСОВ.**

Подпредседател: **К. МАЛЕВ.**

Зам.-секретар: **Ю. ВЪЛКОВ.**

Зам. началник на Стенографското отделение: **Д. АНТОНОВ.**